TEATRE CATALÁ

EL SACRIFICI

DRAMA EN TRES ACTES Y EN PROSA

D'EN

Faust Casals y Bové

BIBLIOTECA DE

Joventut Teatral

Biblioteca de JOVENTUT TEATRAL

EL SACRIFICI

DRAMA EN TRES ACTES Y EN PROSA

ORIGINAL DE

Faust Casals y Bové

Imprempta de F. Altés, Angels, 22 y 24. — Barcelona.

Joan Puig y Ferreter

Per haver sigut tu, estimat amic, qui ab més franquesa m'ha parlat de tots els defectes d'aquesta obra meva, ting el goig de posar el teu nom a la primera plana. Tu, ánima generosa, perdonarás el meu atreviment perque sabs com es fort l'amor que inspira la primera obra.

L' AUTOR.

19 Setembre de 1909.

REPARTIMENT

PERSONATJES	ACTORS
CIÓ	Srta. Concepció Arevalo.
CINTETA	» Carme Planes.
BLASINA	» Angela Santos.
ANGELETA. . . .	» Asumpció Casals.
ANDREU	Sr. Josep Graells.
ALFONS.	» Josep Gubert.
PACO.	» Josep Faiges.
VICENS	» Josep Estefa.
BIALÓ	» Joaquím Ferré.
RAFEL	» Artur Ballestá.
AGUSTÍ	» Joan Fontcuberta.

DRETA Y ESQUERRA LES DEL ACTOR

ÉPOCA ACTUAL

ACTE PRIMER

Menjador de una casa pobra. A la esquerra y primer terme un braser voltat de cadires; a la esquerra y al recó del fons, un armari de pisa. A últim terme, y a la dreta, una taula de menjar. Penjant del sostre y al mitg de la habitació, un quinqué que s'ha d'encendre quan ho indiqui'l diálec. A la esquerra les habitacións de l'Andréu y la Blasina; a la primera esquerra el quarto de la Cintenta; a la primera dreta un balcó; al mitg un passadís que comunica ab la porta del carrer, y a la esquerra la porta de la cuina que deixi vèure quant s'obri, els fogóns o l'aigüera. Els mobles senzills; oleografies per les parets y arrèu un ordre y netetat admirables. Es al caure la tarde de un dia d'hivern.

ESCENA PRIMERA

CINTETA y BLASINA

CINT. (*Assentada a la vora del foc y recosint pesses de roba.*) Tan mateix, ja fà massa temps que dura!

BLAS. (*Acabant de deixar una copa ab medecina sobre la taula y unant a reunirse*

ab la Cinteta, ajudantla en la seva tasca). Ditxosa vaga!... Onze setmanes, que no sé si arrivaràn a dotze perque son tantes y tan grosses les necessitats de les cases, que ja's fà del tot impossible la resistencia. (*Pausa*). Aquí casa mai havíem arribat al extrém d'ara. L'Andréu, que no es mal gastador, sempre'm portava la setmanada sencera y jo podía arreconar algún quarto per un cas de necessitat. Ara no n'entra cap y en surten molts...

CINT. Y sòrt que n'hi ha hagut, fins ara, per anar fent *frente:* que d'aquí en avant...

BLAS. A mí se me'n han anat els vint y dos duros que tenía, sense adonármen, y ja estic empenyada per tot arrèu. Bé es vritat que m'ha fet gastar molt la malaltía del nen!

CINT. ¡Pobre angel de Déu!... ¿qué ja li has donat la homeopatía?...

BLAS. Sí; ja li he donat; però aquell aixarop que m'ha receptat el senyor Domènec no he pogut... (*Indecisa.*)

CINT. ¿Per què?

BLAS. Perque no ting els setze rals que val l'ampolla!... (*Pausa.*)

CINT. ¿Què ja li has dit això a n'el senyor Domènec?...

BLAS. No, que no li he dit. El senyor Domènec ja sabs qu'es molt bò y no'n vui

abusar. Es un metje que té molt talent y molt bon cor.

CINT. Sí que'n té.

BLAS. L'altre día, ja ho vas vèure. Al apuntarli no més que'l nostre estat no'ns permetía gastar, ens và fer anar a n' aquella farmacia coneguda d'ell, perque'ns servissin, carregantho a ne'l seu compte.

CINT. Ja va fer prou, ja.

BLAS. (*Amb agraiment.*) Massa!... Per'això jo ara no li he dit, perque's pensaría que volèm abusar de la seva bondat.

CINT. ¡Quína diferencia amb aquell que no và volguer venir perque no li podíem pagar la visita per endavant!....

BLAS. Hi ha metjes que tenen la conciencia massa ampla pera obrar ab la santa missió que'ls està confiada. Jo, si fos home y metje, voldría visitar a tothom de franc. Y'm creuría més pagada ab l'hagraiment d'aquells a qui jo, ab lo meu desinteressat trevall, hagués retornat la vida o la salut, que ab tots els diners del món.

CINT. ¡Si'ls diners no fan felís a ningú!

BLAS. ¡Ben depressa que no!...

CINT. ¿Qué't penses qu'aquets senyors que'n tenen tants no tenen també'ls seus mals-de-cap?.... També tenen disgustos y passen malaltíes, també!...

BLAS. Jo estic ab lo que diu l'Alfons; que'ls quartos, en lloc de fer la ditxa d'alguns, son causa del mal viure de tothom.

CINT. Ben net que sí. Si no fossin els quartos no hi hauría ganes de tenirne y no fórem ambiciosos; no's robaría, no s'assessinaría, no'ns explotarían y, ara mateix, no hi hauría aquesta vaga que nosaltres sostením y qu'es causa de la tristesa de tantes cases!

BLAS. Ja ho pots dir, ja.

CINT. L'amo de la nostra fábrica no sería tan dolent y per hora més o menys de trevall, no miraría prim; nosaltres no'ns moriríem de gana, y el pobre fillet teu no s'estaría allí dintre morintse, faltat fins del remei que pot salvarlo.

BLAS. (*Amb interès y sorpresa.*) ¿Morintse dius?... ¿Què t'ha parlat a soles el metje?

CINT. (*Duptant en dirli.*) Sí que m'ha parlat... ¿per què amagartho?...

BLAS. ¿Y t'ha dit que's moriría'l meu fill?...

CINT. (*Tranquilisantla.*) No m'ha dit això, però m'ha dit que hi anessiu ab molt cuidado perque avui se l'ha mirat més malament que ahir.

BLAS. ¡Ai el fill del meu cor!... ¿Això t'ha dit?... (*Signe afirmatíu de Cinteta.*) Jo també he notat que avui me mirava amb aquells ullets tan tristos, més tristos que'ls al-

tres díes! ¡Pobra de mí! (*Sospira dolorosament.*)

CINT. Mira, Blasina, això t'ho he volgut dir perque no estiguis massa confiada; ara, doncs, t'aconsello molta serenitat; sobre tot... ¡molta serenitat!...

BLAS. Procuraré tenirne!...

CINT. Sigues forta, com jo; jo també'n ting molta de serenitat.

BLAS. ¿Tu?...

CINT. Es hora de dirtho. Fà molt temps que ving sostenint una lluita terrible. El senyor Paco, l'amo, que ja sabs qui es; un home sense entranyes, que's malgasta la herencia que va deixarli'l seu pare, que no tenintne prou xuclant la sang dels seus trevalladors, ha comès altres infamies més repugnants encara.

BLAS. Sí; axís s'ha sospitat y s'ha fet corre; però mai s'ha pogut provar perque, segóns se diu, s'ha cuidat d'allunyarles del voltant de la fábrica.

CINT. Doncs, aquesta vegada, jo li podré provar.

BLAS. ¿Qué vols dir?...

CINT. Que fà temps que'm vé perseguint y m'ha fet proposicións estúpides...

BLAS. Que tu... hauràs rebutjat sempre. (*Digna.*)

CINT. (*Altiva.*) Sempre. Les meves negatives hau fet créixer tan—no vui dî'l seu

amor—els seus desitjos, que avui per mí sent una passió exaltada, una bojería.

BLAS. ¿Y què li dius, doncs?

CINT. Jo, ting de dissimular el fástic que'm fà la seva conducta y imposarme a mí mateixa, amb energía, pera no accedir a les seves pretensións, quant veig que, tantes families que avui son desventurades, podríen tornar a tindrer l'alegría sols mitjasant el meu sacrifici.

BLAS. (*Reconvenintla.*) Cinteta, sobretot, tingues enteniment que la honra val més que totes les riqueses d'aquest món.

CINT. No, si no'm fà duptar cap riquesa. Lo que porta la vacilació al meu esperit, son coses molt més grans; es el vostre benestar y el de tothom. (*Transició.*) ¡Quan penso que'ls nostres companys de trevall, els nostres germans, pateixen tant, es quan dubto y es fins quan sento remordiments de conciencia y penso que'm pot venir algun cástic de tolerar tanta amargura!...

BLAS. Pensa que primer que'ls altres ets tu mateixa.

CINT. (*Amb energía y dignitat.*) Al meu sacrifici que, al fí y al cap, es el de una persona sola, s'hi sobre-posa el ben-estar dels altres, que son molts.

BLAS. No més me calía sapiguer això per'aca-

bar d'apesararme. ¡Com si no'n tingués prou ab la angunia del meu fill!...

CINT. ¿Veus?... Pel teu fill mateix, a qui estimo tan com si jo mateixa l'hagués dut en les meves entranyes, he dutptat moltes y moltes vegades.

BLAS. Doncs, no ho tens de fer, perque l'honra es primer, ¡ja ho crec! primer que la mateixa vida. Y, ara't recomano que sigues ben valenta; que no's puga dir que la Cinteta, la meva germana, ha estat... una perduda.

CINT. (*Aixecantse.*) Miraré de resistir...

BLAS. ...¡Y vèncer!... Me'n vaig a vèure'l nen que no s'hagi des-abrigat. ¡Qu'es estrany que trigui tant l'Andreu!... (*Se'n và prenent la medicina de dessobre la taula.*)

ESCENA II

CINTETA

CINT. ¡Vènce, diu!... ¡Pobres de nosaltres!... (*En actitut de pensar.*) Ting en mí la salvació de tots y no la procuro per no sacrificarme!... ¡Perdonèume... (*Se deixonda de la seva abstracció.*) Encendré'l quinqué que ja es fosc del tot (*Ho fà.*) Ara a tancà'ls finestróns. (*Vá cap al balcó y's queda un moment mirant al

carrer a travers dels vidres.) Al carrer, tot es indiferencia; la gent passa depressa, atalaiada, y aquí... miseria y llágrimes!... ¡Quin fret!... (*Després d' haver tancat els finestróns torna a la vora del braser y s'assenta. Pausa.*) ¡Qué tristes son les vetlles d'hivern pels pobres! (*Pausa. Truquen.*) ¿Serà l'Andréu?... (*S'aixeca y và a obrir. La escena queda un moment sola.*)

ESCENA III

CINTETA y PACO

CINT. Entri y segui. Cridaré a la meva germana... (*Fà acció d'anarsen.*)

PACO. Espérat un moment, dòna. Sembla que't sápiga greu que hagi vingut.

CINT. No sé com dirli; m'estranya...

PACO. No t'hauría de sorpendre sapiguent la voluntat que't porto.

CINT. ¿Ha vingut per ferme l'amor?...

PACO. He vingut, fins aprop teu; perque'l meu cor mai me callava, parlantme de tu, y tu no dèus ignorar que al cor sempre se l'ha de obeir.

CINT. Sempre... que no'ns enganyi, y aquesta vegada, sényor Paco, crec que'l seu l'ha enganyat de mitg a mitg; y tan es aixís, que vaig a cridar a la meva germana

perque jo no ting llivertat pera rèbre certa classe de visites. *(Resolta.)*

PACO. *(Volguentla detenir.)* Comprèn que al donar aquest pas, una gran forsa m'ha d'haver obligat; una forsa irresistible qu'es l'amor que per tu sento. *(Apassionat.)*

CINT. Després d'extranyar la seva presencia a n'aquesta casa, aont mai hi havía posat els peus, no arrivo a compendre el perque hi ha vingut.

PACO. Pera aliviarvos.

CINT. ¿Vol dir?... Després d'onze setmanes de ser, vostè y nosaltres, tots els obrers de casa seva uns enemics irreconciliables, ve vostè aquí, quan sentím ja'ls efectes amarcs de la miseria, a parlarnos d'alivi y de consol?... ¿Per què no hi và a les altres cases que pateixen la mateixa fam que nosaltres sofrím, y ploren les nostres mateixes llágrimes?...

PACO. A mí, dels altres, tan se me'n dona!... Es que'l meu interès es en salvarte a tu. *(Creixent el seu entussiasme.)*

CINT. *(Despreciativa.)* ¡Ja'l comprenc!... Vostè ho ha dit: ve per mi y diu que ve a salvarme!... Vostè'l que ve es a pèrdrem!...

PACO. Diferentes vegades t'he parlat del meu amor.

CINT. Del seu desitj, voldrà dir. *(Ben marcat.)*

PACO. Es igual.

CINT. Per mí, no.

PACO. Y cada vegada...

CINT. S'ha vist contrariat en les seves pretensións... com aquesta.

PACO. No'm creia trovarte tan orgullosa.

CINT. Orgullosa... no; digne, digne de mi mateixa. Vostè's pensava que, solicitantme quant ja no podríem resistir de cap manera, sería segur el seu triomf. S'ha enganyat. doncs, perque aquí estic ben disposada a rèbre tots els insults que vostè fassi a la pobresa, de una manera ben decidida.

PACO. (*Persuassíu.*) Mira, Cinteta, al teu entorn y't veuràs abatuda, sola y miserable, sofrint les tristeses de un pervindre paorós y, pesant demunt del teu cap hi sentiràs la meva forsa... Accedeix a lo que't demano y, salvante tu, després que hauràs obert als teus ulls un nou horitzó de ben-estar, salvaràs als teus. perque jo, per tú. tot ho faré, tot quant m'indiquis: tot quant me demanis. Tu ets la meva aspiració suprema.

CINT. Acabèm, senyor Paco. Vostè tracta de comprarme y es massa pobre!

PACO. Pensathi bé; hi ets a temps encara.

CINT. Prou insults; cridaré a la meva germana perque li ensenyi la porta. ¡Blasina!...

PACO. (*Agafantla per detenirla.*) No moguis

escándol, perque, si'm compromets, ¡ai de tu y ai de tots!...

CINT. (*Desprenentse d'ell d'una revolada.*) Deixi!... ¡Blasina!...

ESCENA IV

CINTETA, PACO y BLASINA.

BLAS. ¿Què crides? (*Sorpresa.*) ¡Ai, ai, ¿vostè per aquí?...

CINT. El senyor Paco, que ha vingut...

PACO. (*Interrompentla rápidament y dominant la situació.*) Per parlar ab lo seu marit de coses de la feina; ving pera vèure si ho arreglèm tot això. Pot ser he vingut en mala ocasió... la veig aixís... plorosa...

BLAS. Totes les ocasions son bones si's tracta *realment* de tornar a casa la tranquilitat que tots desitjèm. Segui que l'Andreu no pot trigar. (*Li acosta una cadira.*)

CINT. Si't sembla, Blasina, aniré a fer companyía al nen.

BLAS. Vés, sí, y tingues compte que no's desabrigui. ¡Ah, y segóns com, cridam!... (*Cinteta se'n và cap a les habitacions de Blasina.*)

ESCENA V

PACO y BLASINA.

PACO. ¿Que tenen al nen malalt?

BLAS. Y que'm sembla que tením mala pessa al teler. Miri, avui fà nou díes qu'es al llit y crec que'n tením per altres tants, o més encara, si'l cel no disposa un altra cosa.

PACO. ¡Bah!... no serà tant! Les mares, sempre temen pêls seus fills...

BLAS. ¡Deu ho fassi!... Quan el vaig posar al llit, jo'm vaig pensar que no sería rès y que, amb un día de suar, ja n'hi hauría prou; però d'un día'n va venir un altre y, cada día anant de mal en pitjor, fins avui, ara mateix, que me l'he mirat molt malament y estic tota espantada... te una ronquera... Y a tot això, l'Andreu sense venir. (*Impacienta*).

PACO. ¡Qui sab si trigarà gaire!...

BLAS. No es costúm d'ell; potser ha fet com l'altre día que va anar a ajudar a les obres que fan uns senyors coneguts nostres y li van donar cartorze rals. ¡Com qué tot s'ha d'aprofitar aqueixos díes!...

PACO. Ja ho deuen passar ben malament!...

BLAS. Si ho sabía!...

PACO. Y tanta ressistencia!...

BLAS. Jo, ja li dic a l'Andreu que, veient les necessitats de casa, ell, que'n fà'l que'n vol dels altres trevalladors, procuri convèncels de que tornin a la feina.

PACO. Pera inclinarlo en aquest sentit he vingut.

BLAS. Ell sempre díu que no vol faltar al companyerisme y pensa, com els altres trevalladors, qu'es just lo que demanen y que vostè podría cedir.

PACO. Que no ho creguin, doncs, perque se equivoquen. ¿Aont aniríem a parar?...

BLAS. Jo, ja l'he mitg convensut devegades. Ara mateix, ja està casi determinat a tornarhi a la fabrica, però quí sap si li tornarà a venir la deria del companyerisme y s'allargarà més aquest estat de coses y la miseria y'ls trastorns...

PACO. (*Aixecantse.*) Ja veurà; jo no puc esperarme més y vostè ja podrà dirli...

BLAS. (*Truquen*). Deu ser ell... vaig a veurer... (*S'en và a obrir.*)

ESCENA VI

PACO

PACO. ¡Ves fins aont me porta la meva bojería per aquesta dòna!...

ESCENA VII

PACO, BLASINA *(Un moment).* ANDREU y ALFONS

BLAS. ¡No sé per qué tens de trigar tant!...

AND. ¿Y'l nen com segueix?...

BLAS. Malament. Ves, que't demanen. *(S'en và.)*

AND. Bona nit, tinga, senyor Paco... no'l feia per aquí.

ALF. Bona nit; jo tampoc.

PACO. *(Amb intenció.)* A tothòm sorprèn la meva vinguda an aquesta casa, com si un amo no tingués la llivertat d'anar a trobar als seus trevalladors, quant s'han de solucionar conflictes de la importancia del que estèm atravessant; però jo dec fervos avinent qu'encare'm sorprèn y extranya més a mí, veurer aquí, al meu dependent d'escriptori, l'Alfons, a qui jo no he delegat, en el cás present, pera entaular cap negociació amb els meus obrers.

ALF. Senyor Paco, si vostè no m'ha facultat pera conferenciarhi. amb els seus trevalladors, no crec que m'haja retirat el dret indiscutible que ting de frecuentarme amb els meus amics.

AND. L'Alfons es un company que m'estima y per això'l trova en aquesta casa.

PACO. ¿Volèu dir que l'Alfons ja'n te prou ab la vostra amistat?...

AND. ¿Què vol dir?... No l'entenc.

PACO. (*Retantlo.*) Vui dir que quan alguna vegada li he parlat confiadament, en cert sentit, de una dòna que habita en aquesta casa, vostè sempre s'ha oposat a que prosperessin els meus plans.

ALF. Perque he comprès que volía ferla una infelissa.

PACO. Y vostè, pensantse ferla més ditjosa que jo (*amb ironía*), ve a n'aquesta casa per poguérsela fer seva més aviat y, pera poguer trevallar ab més *desahogo*,'s capta primer les simpatíes del Andreu, afalagant les seves idees socials y abordantlo contra mí.

ALF. Considerim més digne y més noble, ja que ho puc dir, perque vostè mateix m'ha obert els ulls al venir fins a aquest lloc.

AND. Sento que's parla de una dòna d'aquí casa y ting dret a sapiguer per què.

ALF. Es que's pensa que ting alguna cosa ab la Cinteta y com qu'ell porta aquesta fí, se creu que ving a destorbarlo.

PACO. (*Exaltat.*) Lo que jo'm penso, perque ho veig clarament, es que vostè, dintre de casa meva mateix, trevalla contra meu, atiant als trevalladors contra l'amo, y que, al obrar d'aquesta manera, ho

fà portat per una qüestió de fandilles.

AND. Això no ho puc aguantar. L'Alfons no pot obrar ab tanta baixesa, perque conec els seus nobles sentiments.

PACO. Ell us ha portat, predicantvos unes idees extranyes, que no son les seves, al estat de miseria en que ùs trovèu.

ALF. ¿Que hi ha entrat mai, dintre meu, pera coneixer les meves idees?...

PACO. Aixís, es un hipòcrita, perque sempre les havía amagades.

ALF. (*Creixent.*) Es que no havía arrivat la hora de manifestarles.

PACO. ¿Y ara, sí?...

ALF. Vostè la ha apropada.

AND. Acabèm, que no vui escàndol aquí a casa.

PACO. Sí, acabèm. Vos continuèu escoltantvos a qui vos traicionarà demá, com també m'ha traicionat a mí; però teníu entès que a les hores, no trovarèu clemencia, y vostè desde aquest instant queda separat de la fàbrica perque puga trevallar ab més llivertat d'acció en la seva feina de redimî a les masses obreres que, segurament li donarà resultats més *positíus* que no podría mai obtindrer ab la mesada afanyada trevallant honradament.

ALF. Tinga entès, senyor·Paco, que'l que'm despedeixi per una sospita infundada

no justifica la traidoría que vostè suposa y que jo nego. Vostè llensantme al mitg del carrer, pretèn rendirme per fam y que'l secundi; però sápiga que, havèntmel sapigut guanyar sempre, a tot arrèu el trovaré un tros de pá, menys amarc que'l que vostè'm dóna, y en quant a la meva tasca salvadora, ting de dirli que'l meu cervell sab compendre quines son les veritables idees que han de redimir als que sofreixen; ting cor pera no explotar la seva bona fè y ting una voluntat de ferro, ingovernable, pera expandir la llum de la veritat entre'ls meus germans, els hòmens, generosament, sense ferlosen pagar rès, y sense xuclar, com altres agitadors de ofici, ab qui vostè'm confón, la sang que vostè no ha pogut acabarse d'aquesta gent, que desprecia y hauría, com jo, d'estimar, encara que no més fós perque comprengués que té massa paciencia.

AND. Y perque's fassi càrrec de que jo sé pagar amor amb amor, ja que despatxa a l'Alfons de casa seva, jo'l trec de casa a vostè perque deixi lloc a n'ell que sempre trovarà obertes les portes que's tanquen per vostè; les de casa y les del cor.

ALF. (*Agrait, estrenyentli la má y abrasantlo.*) Gracies, amic.

PACO. Està bé. Trevallèu contra vos mateix. Ja vindrèu quan no hi serèu a temps. (*Se'n và.*)

AND. No me'n refiaré.

ESCENA VIII

ANDREU y ALFONS

ALF. No sabèu, Andreu, el bé que m'havèu fet.

AND. ¿Qué's creu que no me'n recordo de lo que m'ha fet, durant aquesta *vaga?*... Si no hagués sigut vostè... ¡pobres de nosalres!...

ALF. Més hagués pogut, més hauría fet.

AND. Aixís que torni a tenir feina, trevallaré de nit y de día, per tornarli tot.

ALF. Ja m'ho havèu dit masses vegades y no vui que ho repetíu. Jo soc sol y no ting cap més obligació. Quant haja acabat aquest estat de coses trevallèu pera vosaltres, que jo ja m'arreglaré.

AND. (*Amb agraiment.*) ¡Quin cor que té Alfons!

ALF. ¡Ah!... ara, tornant a la oferta que m'havèu fet, no puc acceptarla de cap manera.

AND. ¿Y això, per què?... ¿Qué l'espanta la nostra miseria?...

ALF. Lluny d'això. Soc pobre y'm plau pas-

sar la meva pobresa ab la dels que son com jo; amb els meus. Si ting motíus pera rebutjar el vostre oferiment, no son en aquest sentit. Jo no vui que per mí's pugui arrivar a sospitar de la Cinteta.

AND. ¿Y vostè es el qui m'ha dit tantes vegades que s'ha de despreciar el dir de la gent?...

ALF. Es a dir que teníu fortalesa pera resistir el verí de la murmuració?...

AND. Estant net de culpa, no'n ting de fer rès de lo que la tafanería inventi.

ALF. Aixís faré lo que vos volguèu.

AND. Se queda, ¿oi?

ALF. Sí,'m quedo.

ESCENA IX

ANDREU, ALFONS, BLASINA y CINTETA

BLAS. (*Entrant.*) ¿Ja es fòra'l senyor Paco?... Gracies a Déu. (*A Andreu.*) Y tú, còm es que has trigat tan, tenint al nen de aquesta manera?

AND. Es que he anat a avisar a'n en Bialó, perque digués a'n en Vicens y a algún altre company que vinguessin aquest vespre mateix pera mirar com s'arregla aquesta qüestió Y bé, ¿cóm segueix el nen?...

BLAS. Malament, el meu fill. Anemhi que'l veuràs. Ja'ns dispensarà l'Alfons.

ALF. Fassin, fassin, per mí no han d'estar.

AND. L'Alfons desde avui ha d'esser com si fós de la familia. Se queda a casa.

CINT. (*Sorpresa y alegra.*) ¿Ah, sí?...

AND. Sí.

BLAS. Quant tu ho has fet... (*Se'n vàn.*)

ESCENA X

ALFÓNS y CINTETA

CINT. (*Cinteta al entrar s'haurà sentat altra vegada, reprenent la feina.*) ¿De debò's queda?

ALF. El seu cunyat ho vol; els uns me llensen y'ls altres me recullen.

CINT. ¿Quí l'ha llensat?...

ALF. El senyor Paco.

CINT. ¿L'ha tret de la fábrica?

ALF. Sí; m'ha tret... (*Moviment d'estranyesa de la Cinteta.*) perque m'ha trovat aquí a casa de vostès.

CINT. Es molt natural, doncs, que l'Andreu no'l deixi, si, per ell, vostè posa en perill el tros de pá que ha de dur a la seva boca.

ALF. Es molt bò y molt agrait l'Andreu.

CINT. Sí, que ho es; tothóm fós com ell... ¿Oi que'l senyor Paco es dolent?,..

ALF. Jo no vui dir que ho siga, perque la dolentería es molt difícil de jutjar. Mes

m'estimo crèure que no pensa prou y que s'equivoca. Es més piadós pensar així!...

CINT. Sí que té rahó...

ALF. Si pensés prou, més de quatre coses no les faría. (*Pausa.*) Ell s'ha cregut que la fortuna inmensa y'l bon nom que và heretar del seu pare no se li acabaría mai y s'ha refiat del crèdit de la fàbrica, sense pensar que a la vida de penalitats esmersades per el seu pare, en l'adquisició d'aquell bon nom, ell hi devía ajuntar el seu esfors, ab gran constancia, en lloc de abandonarse per complert a la vida viciosa que avui porta y que'l conduhirà a una fí terrible.

CINT. Potser cambiarà.

ALF. Malament, quant s'ha de retrocedir.

CINT. ¡Quina pena fà una persona així!

ALF. ¿Vèu? un xicot que's trova ocupant una posició social, digne d'enveja, y que no la sab conservar!...

CINT. Y tants que n'hi ha que, si's trovessin al seu lloc, la sabríen fer creixe y florir la producció a les seves mans!... ¿oi, Alfons que vostè obraría d'un'altra manera?...

ALF. Potser els meus intents m'enganyen, però, a mí'm sembla que sabría seguirlos.

CINT. Sempre ho veurà que la sòrt s'inclina favorablement, cap aquells que no'n son dignes.

ALF. Y vostè, Cinteta, ¿crèu que jo'm mereixería esser tractat per la sòrt de un'altra manera que no ho soc?...

CINT. Ben cert, que sí.

ALF. Mai he sigut ambiciós, ni he sentit el deliri de grandeses; mes, parlantli ab tota franquesa, ting de confessarli que sols anhelo posseir pera escampar al meu entorn l'alegría y la pau a mans besades.

CINT. Vostè sempre somnía en el ben-estar dels altres.

ALF. Sol en el món, ni de mí mateix vui ser egoista. No ting vida propia, perque visc per l'amor dels que'm rodejen, y encara que sempre he trovat desenganys per totes les meves esperanses, continuaré essent sempre'l mateix perque sé quina es la missió del home durant la vida.

CINT. Dèu sofrir molt vostè?...

ALF. Sempre m'acompanyen els dolors y les tristeses...

CINT. Y no l'ha trovada mai una alegría?

ALF. Sí, en el despertar de la meva joventut, una vegada'm vaig crèure que un sol de esperansa resplandent, brillava damunt del meu front. Més tart... rès; ¡la llum và fondres!

CINT. ¿No varen estimarlo?...

ALF. No, Cinteta. Si jo no hagués estimat fins duptaría de que existís l'amor.

CINT. Jo tampoc la comprenc la seva existencia!...

ALF. ¿Vostè també ha sofert?...

CINT. En aquella edat florida, en que'ls cors bateguen al impuls de una joventut ignocenta, tenint ganes de partir les ilusions y les alegríes del meu cor, vaig mirar entorn meu...

ALF. ¿Y và estimar?...

CINT. Ab tota l'ánima!... sense lograr mai per això, que m'estimessin!... (*Plora. Pausa.*)

ALF. ¡Pobra noia!... ¿per què plora?...

CINT. Les llàgrimes son el bálsam que'm conforta en les hores de dolorosa solitut.

ALF. ¿Qué si trova molt de sola?

CINT. Com vostè, mai he trovat ningú que s'identifiquès ab mí, amb els meus sentiments y ab les meves idees.

ALF. ¡Qu'es trista la soletat!

CINT. Si sabía les vegades que'l plor ha mullat les meves galtes!

ALF. ¿Y la seva germana?... ¿y el seu cunyat?...

CINT. ¡Oh, s'estimen molt, y a mi també m'estimen!... però... vostè ja ho sab... el cor no's dona per satisfet!... El nen es qui ab les seves gracies, algunes vegades, me dú'l riure a flor de llavi.

ALF. Es molt sincera la ignocencia!

CINT. Jo penso que no podrà donármela més la ventura que'm donava!...

ALF. ¿Vol dir qu'està tant malaltó?...

CINT. La meva germana no s'ho pensa, però a mí'l metje m'ha dit... (*Truquen.*) ¿Qui hi dèu haver?... Permetim... Vaig a obrir.

ALF. ¡Que n'es de generosa y de bona noia!...

ESCENA XI

ALFONS, CINTETA, AGUSTÍ, RAFEL y BIALÓ. Entren ab l'ordre que indiqui'l diàlec, sentantse y distribuits ab naturalitat.

BIALÓ. Bona nit y bona hora.

AGUSTÍ. Hola, bòna minyona.

CINT. Entrèu, entrèu.

ALF. Aont anèu, an aquestes hores?

BIALÓ. Hola, senyor Alfons; ja ho pot vèure, vením, que'ns ha demanat l'Andreu, per vèure si podrèm acabar la gana de casa.

CINT. ¡Vaig a dirli que sou aquí vosaltres!

AGUSTÍ. No cal que portis pressa, no Cinteta, que ja he sopat.

RAFEL. Y com tu ets d'aquells que sopat tu ja ha sopat tothom... (*Mutis Cinteta.*)

AGUSTÍ. Ben depressa que sí.

BIALÓ. ¿Y'l nen qué sab còm el tenen, senyor Alfons?

ALF. No l'he vist; però m'acaba de dir la Cinteta qu'està molt mal.

BIALÓ. Potser que'ns en entornéssim doncs, nois...

ALF. Ara'm sembla que ve l'Andréu.

AGUSTÍ. Sí que ho es.

ESCENA XII

ALFONS, ANDREU, BIALÓ, AGUSTÍ y RAFEL

AND. Bona nit, companys.

BIALÓ. Bona nit, Andreu. Ja som aquí...

AGUSTÍ. Sí, perquè hem vingut.

RAFEL. Tu, sempre has d'estar de broma.

BIALÓ. Se coneix que totes l'hi ponen.

AND. Si't trovessis ab el fandango que jo'm trovo.

BIALÓ. Diu que tens el nen tan malament?

AND. Creièu, Bialó, que si ara no'm torno boig, no m'hi tornaré mai. Si a'l menys li hagués vingut aquesta malaltía en altra temporada.

ALF. Com que potser es deguda a la mateixa necessitat...

BIALÓ. Ja tens raó, ja.

AND. No ho sé; peró es allò que diuen de que una desgracia mai ve sola. Trevallant, un, quant menys, no s'atrassa tan y pot fer lo que necessita, però ara ja no puc anar a cansar a ningú perque ja hi can-

sat a tothóm y estic a la última pregunta. El meu fill se m'està morint y ni'l remei puc darli que potser el salvaría. Y jo, veientme fort y plè de salut per guanyarla la seva salvació. ¡Creièu que hi ha moments que tiraría'l cap per les parets.

BIALÓ. Es a dir que'l nen...

AND. Sí, Bialó, sí; està acabantse.

RAFEL. Doncs, qué penses fer?

AND. Y que sé jo lo que penso, si ni ting esma de pensar.

AGUSTÍ. Potser que'ns en entornessim y ja'n parlarèm de lo que havíem de parlar.

RAFEL. ¡Oh, es que tot porta prou pressa!

AND. Sí, en Rafel te raó. Parlèm y mirèm de resoldre l'assumpto de la feina que també'ns interessa molt (*Truquen*). Cinteta; ves a obrir.

ALF. Ja hi aniré jo mateix, Andreu.

ESCENA XIII

ALFONS, ANDREU. BIALÓ, AGUSTÍ, VICENS y CINTETA.

VICENS. Bona nit tinguèu tots.

CINT. ¿Qué has cridat, Andreu?

ALF. Era per la porta. Ja he obert jo.

AGUSTÍ. Tu sempre vens a misses dites.

VICENS. ¿Qué ja heu acabat?

BIALÓ. Poc se'n falta.

AGUSTÍ. En tot la tens de fer coneixe la teva cansonería.

VICENS. Mira que'm dius gandúl.

BIALÓ. Acabèm; que no estèm per soportar les vostres *triquiñuelas*.

RAFEL. Molt ben dit, y anèm al grá de la cosa.

AND. Sí; y vostè, senyor Alfons, ens ajudarà a puntualisar en aquesta qüestió, ¿veritat?

ALF. Jo vos exposaré'l meu criteri basat en la més amplia independencia y imparcialitat.

AND. Vicens, ¿qué no t'acostes? (*La colocació aquesta ha d'esser ben estudiada, procurant que'n Vicens, deixant als seus amics, estiga sempre prop de Cinteta, conversanthi.*)

VICENS. (Ting de parlarte.)

AND. Cinteta, ¿qué fà'l nen?

CINT. Segueix malament, la Blasina està plorant com una Magdalena y jo, la veritat, no ting cor per estarmhi.

AND. Ja ho sentíu.

BIALÓ. La lluita es desesperada.

RAFEL. No pot continuar això.

AND. D'ensá que vam comensar a sostenir aquesta *huelga* sembla que hi haja entrat una maledicció a n'aquesta casa. Tot me ve en contra.

AGUSTÍ. Si trovessim manera d'arreglarho...

BIALÓ. Ja ho díus tu, ¿y còm?

RAFEL. Rendintnos.

AGUSTÍ. Ah, no; axiò mai. ¡Nosaltres davant de l'amo, tením una ventatja qu'es la raó.

AND. Y ell ne te un altre de més poderosa qu'es la forsa.

AGUSTÍ. Y tu que hi dius, Vicens, ab tot axiò? Sembla qu'estàs molt distret.

VICENS. Ah, per mí, feu lo que volgueu; jo estic conforme ab tot lo que s'acordi. Dièu a rendirnos, a rendirnos, doncs: dieu a aguantar...

AGUSTÍ. A aguantar; ¿oi?...

VICENS. No, a rendirnos també; jo mai hi vui anar *cuantra* del amo.

ALF. Ja fas bé, ja!

BIALÓ. Doncs, jo, sempre soc dels de la majoría.

AND. Jo no vui anar contra vosaltres, ni contra mí mateix, ni vull rebaixar la vostra dignitat y avui que hi ha aquest trasbals a casa, potser per lo meu fill aniría contra la raó. S'ha de tenir molta serenitat y avui no'n ting pas gota.

BIALÓ. ¡Bé, home, no't desesperis!

AND. Ja que sou aquí, mireuo d'arreglar, vosaltres; però, ¡arregleuo, sobre tot arregleuo!

BIALÓ. ¡Oh, ja ho díus tu, ¡arregleuo!

VICENS. (¡Quedat! ¡Mira que hi guanyaràs!)

CINT. (Vicens, no m'amoinis!)

RAFEL. Jo també soc del parer de l'Andreu, que ho tením d'arreglar.

AGUSTÍ. ¿Còm, rebaixantnos? Jo voto en contra.

AND. ¿Vostè què hi diu, senyor Alfons?

AGUSTÍ. ¿Y tú, Vicens, que no ets de la meva opinió?

VICENS. Ja ho he dit. Jo ab tot conformes.

ALF. La meva situació es molt distinta de la vostra y sentiría que no vejessiu en mas paraules la noblesa ab que'l cor me les dicta.

AGUSTÍ. Això no ho digui, senyor Alfons.

BIALÓ. Ja sab que li tením confiansa.

ALF. Vosaltres, que sou els únics representants dels obrers, sou els que, en definitiva, havèu d'arreglar aquesta qüestió y ho heu de fer ab seny, per no perjudicar els interessos dels vostres companys que us han dat la seva confiansa. Jo ting de donarvos, doncs, únicament la meva idea y aquesta vos la vui exposar ab tota franquesa.

AGUSTÍ. Escolta, Vicens.

ALF. D'ensà que va morir el vell, la fàbrica va sofrir un cambi radical. Và passar a mans del senyor Paco y tots ja'l coneixèm prou al senyor Paco. Amic de derrotxar, gastava les vostres suades en luxos que l'havíeu y l'han de conduir a la ruína. Per nivellà'ls seus pressupostos, vos ha privat de totes

aquelles ventatjes que feien del pare del senyor Paco un bon amo y de vosaltres uns bons trevalladors. S'havíen despertat en ell els mals instints y en el seu afany de guanyar diners pera malgastarse'ls en calaverades y disbauxes, avui fentnos trevallar una hora més, demà rebaixantnos el jornal, s'ha convertit en un explotador sense entranyes.

VICENS. Bé, no tant, no tant.

AGUSTÍ. (*A Vicens.*) Calla tú, esgarría crías.

ALF. Deixam dir. No content amb axió y no veientse ab prou cor pera seguir implantant y fent cumplir les costúms inícues que fins are havèm sofert, và posar a'l devant del negoci a n'en Sebastià, aquest majordom que fà d'estira cordetes dels trevalladors.

VICENS. En Sebastià, per mí es un bon subjecte.

BIALÓ. Per mí nó, que no ho es.

ALF. Y no tenintne prou encare ab comerciar ab les vostres suors, sosté encare a n'aquest encarregat que ja sabèu lo que va fer amb aquella pobre noia, la Treseta.

AND. Bé, axò, potser no es veritat.

ALF. Andreu, no sigueu tan ignocent, perque'l senyor Paco, fóra capàs de portarvos la deshonra a dintre de casa. Cinteta, enraoni!

CINT. ¿Què haig de dir, pobre de mí!

ALF. Vostè sab com y potser podría resòldrer aquest conflicte.

AND. Tú, Cinteta?...

AGUSTÍ. Cuita, parla.

VICENS. (No't descarrilis; que encare hi ets a temps a salvarvos.)

AND. Ho saps?...

CINT. Jo sé, únicament, que tè raó l'Alfons y que devèu persistir en la vostra actitut, perque'l senyor Paco no acceptaría les vostres proposicions.

ALF. Les bases que li vau presentar la setmana passada, no sols no les và volgué firmar, sinó que devant vostre mateix va esquinsarles.

BIALÓ. Y'ns và dir que no volía discutir cap condició fins que haguessim tornat a la fábrica.

AGUSTÍ. Doncs, jo primé'm moro de gana avans de tornar'hi.

AND. Jo, si no fós per'l meu fill...

ALF. Pêl benestar de tots, Andreu, jo sacrificaría la meva vida.

RAFEL. Peró, faltats de recursos, ens morirèm de fam.

CINT. No tinguéu por, imposeuvos.

AND. Si quan demanèm, no'ns escolten, com ens escoltaràn quant volguèm manar.

ALF. Per viure, un home no ha d'esperar la voluntat d'un altre.

CINT. Això es; no s'ha de esperar que'ns deixin viure, siga de la manera que siga

RAFEL. El senyor Paco potser'ns atendría si hi tornavem.

BIALÓ. Potser que hi tornessim.

AGUSTÍ. Jo no hi torno, torneuhi vosaltres.

AND. Y jo que avui l'he tret de casa ¿cóm puc presentarmhi?

RAFEL. ¿Qué dius ara?

AND. Havía vingut per fer pactes, y al veure al senyor Alfons aquí, s'ha pensat que era ell el qui'ns atiava y l'ha despedit y jo allavors... l'he tret de casa.

RAFEL. ¡Mal fet, home, mal fet!

BIALÓ. Ben fet, dic jo.

ALF. Vos us penseu que havía vingut per fer tractes y us erreu de mitj a mitj.

AND. Doncs, per què hauría vingut?

CINT. ¡Per mi! (*Pausa.*)

AGUSTÍ. Veièu, com ha fet bé, Rafel, de trèurel?

AND. (¡Quín cinisme!)

BIALÓ. ¿Vus en convenceu de que es un pocavergonya?

RAFEL. Y, doncs, que voleu fer?

BIALÓ. Jo faré, lo que fassi l'Agustinet.

AGUSTÍ. Aixís m'agrada Bialó.

RAFEL. Jo, lo que feu tots vosaltres.

AGUSTÍ. Y tu, Vicens, que hi tornaràs o no hi tornaràs?

VICENS. Faré, lo que volgueu vosaltres.

AGUSTÍ. Per por d'alguna pinya, ¿oi?

AND. Y'l meu fill al bresolet, morintse!

ALF. Coratge, Andreu. Ja vindrà'l remei per les vostres amargures.

CINT. Un día o altre s'han d'acabar las penas.

AGUSTÍ. Ba, fòra tristeses. Se *levanta la sasión.* Y ara, cap a caseta que a mi la mare'm deu està esperant amb un'ansia...

CINT. Ja us en aneu?

BIALÓ. Doncs qu'em de fer?

AND. Vaja, anéu y tinguèu sobretot, energía y esperansa; energía, encara que no més sía per sostenir la meva, y esperansa... perquè creiéu que n'està ben mancada la meva ànima.

BIALÓ. Me'n alegraría que això del nen...

AND. Lo que tinga d'ésser; no podrèm pas aturarho.

AGUSTÍ. Me sembla que fà un griso... Vaja, *alanta* y no os espantèu.

ALF. Salut hi haja, amics.

AGUSTÍ. Que't quedes, Vicens?

VICENS. Si, jo'm quedo.

AGUSTÍ. Be, doncs, bona nit tots plegats.

TOTS. Bona nit. (*Tots s'en van.*)

ESCENA XIV

ALFONS, ANDREU, VICENS y CINTETA

AND. Sembla mentida les coses que passen.

ALF. Be, no hi pensèu més!

CINT. Coratge, que quant una porta's tanca, se'n obra un'altra.

AND. Ja ho dius tu y vostè també Alfons, pero els fills, l'amor que sentím per ells fa cedir moltes voluntats per fermes y convensudes que estigan. El día que vostès coneixin aquest amor, lo més sincer y'l menos egoista, potser me donaràn la rahó. (*Aixecantse.*)

ALF. Potser encare se salvarà!

CINT. Està clar, que sí.

AND. Vosaltres ho creièu?... tant de bò fos aixís. Entro a vèurel.

ALF. Si m'ho permetèu, vos hi acompanyaré.

AND. Entri, senyor Alfons, entri.

ALF. ¿Vicens, que't quedes?...

VICENS. Sí, perquè no ting cor, jo; no m'agrada veurer trageries.

ESCENA XV

CINTETA y VICENS

CINT. Ba, ja has lograt el teu desitg y lo que jo no volía. Cuita, doncs; parla.

VICENS. Ui, ui, ui, no t'aceleris, dòna, no t'aceleris, que de més cremats n'em vistos.

CINT. Las circunstancies no son pera entretenirnos.

VICENS. L'assumpte que aquí'm porta, vol un xiquet de calma.

CINT. Abrevía, doncs.

VICENS. Es que no sé com comensar.

CINT. De què vols parlarme? De les teves pretensións?... Es inútil.

VICENS. Veuràs, això ja m'ho penso. Ara no ving per mi.

CINT. Doncs, què't porta?

VICENS. Ving a fer tractes, per salvarte.

CINT. Això vol dir que ja estic perduda.

VICENS. Lo que vol dir es qu'estàs a punt de pèrdret.

CINT. Y que ting de pagarla molt cara la meva salvació?

VICENS. Parlèm a pams. Jo't proposaré unes condicións...

CINT. ¿Y ets tú qui ve a estipularmeles? (Miserable!)

VICENS. Tingas present que't parlo en nom del senyor Paco... (*Ben marcat.*)

CINT. Senyor... has dit? Els senyors que se senten generosos y que volen protegir a ne les febles desvalgudes, qu'encara tenen alguna senyal d'una hermosa joventut passada entre enguinies y miseries, ja ho fan aixís... Volen salvarnos, volen... protegirnos, però, sobre tot, ab condicións...

VICENS. Y doncs, què?

CINT. Qui sent l'amor al seu semblant, expontáneament, cuant la ocasió's presenta, fa valdrer lo seu esfors, y si veu aprop

seu un ser que sofreix y plora, li allarga la mà y'l salva.

VICENS. Això es lo qu'ell vol fer ab tú.

CINT. No, qu'ell lo que vol es pèrdrem.

VICENS. Ell no més desitja que accedeixis a lo que't demana.

CINT. Aquêt, aquêt, es el preu de lo qu'ell ne diu salvació meva!

VICENS. ¡Tonta, més que tonta!

CINT. (*Indignada.*) ¡Egoistes!

VICENS. No, dona, tú no't fas càrrec de la teva situació.

CINT. Massa, que me'n faig de càrrec!

VICENS. Vius pobrement...

CINT. ¡Amb alegría!

VICENS. Menos are que passas gana y tot son tristeses. Sola a n'el món, sense tindre a ningú que't porti afecte y sense haver de donar compte a ningú de lo que fassis...

CINT. ¿Y la conciencia?

VICENS. Això son romansos. Lo positíu es que tú tens la *sort* de engrescar a un home que't pot treurer de la miseria y no saps aprofitar'ho.

CINT. No vull aprofitar'ho.

VICENS. Mira, fes lo que't sembli; per tú faràs; jo compleixo donante'l recado que t'havía de dar. Lo senyor Paco, confiat de que tú no despreciarías les seves proposicións, m'ha dit que t'esperaría fins

a les vuit ab la tartana al tombant de can *Pepu*, més avall de la font... Jo ja t'he dit lo que t'havía de dir y no vull discursejar més. Ja os arreglarèu!...

CINT. Com hi juguèu ab los dèbils.

VICENS. No fossis més dèbil amb algún altre.

CINT. ¿Qué vols dir amb això?

VICENS. ¿No m'entens?

CINT. ¿Més insults encare?

VICENS. Jo no t'insulto. Jo t'aviso de lo que díu la gent.

CINT. ¿Qué díu la gent?

VICENS. Parla, ab insistencia, de tú y del senyor Alfons.

CINT. Calla... perquè o sino't farà callar ell.

VICENS. Jo no més dic lo que sento que diuen!...

CINT. (*Apart.*) (Que'n fan de mal, les males llengues!)

VICENS. (Que n'es ne simpaticota! ¡Llástima de geniot!) Be, be, ¿qué li ting de dir al senyor Paco?

CINT. ¿Encare m'ho preguntas?

VICENS. ¿Qué t'esperi, eh?

CINT. No, que no hi aniré. Dígali que has complert l'encàrrec, però que aquesta desgraciada, que sofreix les seves impietats, encare té esperansa y no's vol vendrer per tant poca cosa, perquè ab tot y ser tant pebreta's pensa qu'ell, sent tant ric, no té la fortuna de tindre un cor tant gran com lo que dintre del meu pit batega.

VICENS. Está bé, seràs servida. Pero pensa que te'n penediràs. Pensa'ho.

ESCENA XVI

CINTETA, sola

CINT. Mare meva, il-luminam! Enviam fortalesa pera resistir en aquet trànzit de la vida!

ESCENA XVII

CINTETA y ALFONS

ALF. ¡Cinteta!

CINT. (*Amb ansietat.*) Digui, senyor Alfons, ¿qué li ha semblat lo nen?

ALF. ¡Que està molt mal! M'ha dit la seva germana que li entri la medicina.

CINT. (*Contrariada. Aquí comensa la Cinteta a sostenir la lluita interna que definitivament l'ha de conduhir al seu sacrifici.*) Si ja no n'hi ha. Jo li he donat l'última cullerada. Are hi entraré.

ALF. Y doncs, ¿cóm vol arreglarho?

CINT. No's quedarà sense medicina. (*Resolta.*)

ALF. Cinteta, disposi.

CINT. Vostè mai ens abandona!

ALF. Perquè ting d'abandonarlos? Faig lo que dec ab els que s'ho mereixen.

CINT. Gracies. Es molt bo vostè!

ALF. Per les persones que son bones com vostè, Cinteta!

CINT. Senyor Alfons, compleixo ab lo que'm dicta la meva conciencia. (*S'en và.*)

ALF. Vetaquí la dona que més comprèn les meves inclinacións y que més s'identifica ab los meus sentiments. Quant passi la boirada de tristeses que la mortifica vull parlarli de lo que per ella sento. (*Alfons s'assenta prop del llum, se treu un llibre de la butxaca y llegeix. Pausa molt llarga.*)

ESCENA XVIII

ALFONS, ANDREU, BLASINA y CINTETA

(*Andreu y Cinteta treuen a Blasina plorant del cuarto del seu fill.*)

AND. Vaja, Blasina, per què plores, si tampoc pots ferhi res?

CINT. Aquesta es la fortalesa que t'hi aconsellat?

ALF. Però que passa? que pot sé'l nen...

BLAS. No; no es mort, peròl cor de mare'm díu que no'l podré besar gaires vegades!

ALF. (*Consolador*). Tranquilisis.

CINT. Es lo que li dièm.

AND. ¡Qui sab! ¡Pot ser Deu nos enviarà un remei encare!

BLAS. ¡Deixeume estar amb ell, que no m'hi podré estar gaire! (*Plorant desesperada y volguent fugir cap a les habitacions.*)

AND. Mira, seu aquí y sosségat, que tú amb els teus afalacs y exagerats cuidados encare pot ser l'amoines y'l perjudiques. Apa, vina, seu que jo't faré companyía y la Cinteta ja farà lo que deu fer. (*S'assentan abdós prop del braser. Escena delicada ab moltes pauses.*).

BLAS. Vols dir, Andreu, que'l nen no se'ns morirà?

ALF. Deixis d'aqueixos pensaments, Blasina, que contra la Naturalesa no si pot combatrer.

BLAS. Quin fret sentiré sense'l meu fill! Tan hermós qu'era!

AND. Procura distreuret. (*Pausa. Agafa la pala del braser y després de remenar el foc, repren el diàlec.*) Aquêt foc s'està apagant.

BLAS. Jo, tota tremolo. Sento una geló aquí dintre. (*Al cor.*)

AND. Cinteta; porta una mica de carbó.

CINT. (*Torbada y adolorida.*) ¡Oh, no n'hi ha! Fa rato que he gastat la última palada y a la carbonería van dirme que ja no podíen fiarme més...

ALF. (*Alfons qu'està llegint, nota que'l llum fá mala cara. Convé fer notar aquestos detalls, perque revelan l'estat de miseria

de la casa y son els factors que mouen a la Cinteta, a sacrificarse.) ¡Quína mala cara fà aquest llum!

BLAS. ¿Que no hi ha gens de petroli, Cinteta?

CINT. No, crec que no! (Oh, això es inaguantable!) *(Ha de manifestar la seva lluita interior. Surt un moment d'escena, anant cap a la cuina.)*

ALF. (¡Pobre gent ¡quina miseria!)

AND. Comensa a parar taula, Blasina.

BLAS. *(No sapiguent com dissimularho. S'aixeca y posa les estovalles.)* ¡Qu'es estrany que essent tan tart no ho haja fet la Cinteta!

AND. Per mí no cal que posis plat perque amb aquest trasbals més aviat me faría mal que bé'l menjà.

BLAS. Jo tampoc menjaré res.

CINT. *(Tornant a sortir, queda parada al veurer lo que fà la Blasina y torna a treurer les estovalles.)* ¿Què fas Blasina?

BLAS. Paro taula.

CINT. Per què? Si es inútil.

BLAS. ¡Oh. es que avui tením l'Alfons.

ALF. ¡Quina pena! Per mí no posin taula perque no vull menjar res y... vaja, no'ns enganyèm Andreu, no os en donguèu vergonya ni'ns volguèu amagar les vostres necessitats. Si avui vos falta un tros de pà, jo'm quedaré aquí de la meteixa manera, satisfet y resignat,

pera partirme ab vosaltres els dolors de la pobresa.

CINT. Quin cor més generós!

BLAS. Andreu, mai ens hi havíem trobat aixís. (*Plorant y llensantse als seus brassos.*)

AND. Alfons, això es molt trist, però quant se trovan persones com vostè, com se redueixen les penes y quines alegríes més grosses se tenen.

BLAS. (*Plorant.*) ¡Espòs!

AND. Blasina; això'm consola de les tristeses que ting al cor.

CINT. (¡Vaja, jo això no puc tolerarho.)

AND. (Trucan.) ¿Quí es?

ESCENA XX

Els mateixos y VICENS.

CINT. En Vicens. (*Apart y deixant compendre la seva resolució.*) (Arriba al punt.) *Se'n va a les habitacions de Andreu.*)

AND. ¿Tu per aquí?

VICENS. Sí, l'amo m'ha encarregat que avisés a tots els trevalladors que demà obrirà la fàbrica y que admetería a tots els que hi volguessin tornar.

ALF. (*Irónicament.*) Ja son bònes condicions.

AND. (*Resignat.*) Més dolentes podrían esser.

ALF. ¿Que pensèu tornar'hi?

AND. Y doncs, qué ting de fer? *(Pausa. Torna a sortir Cinteta.)*

VICENS. *(Lo petit diàlec que segueix ha d'esser sostingut portant a la Cinteta fora del grupo.)* (M'ha dit el senyor Paco que si't decideixes?)

CINT. (Dígali que ja estic decidida.)

VICENS. (Però dona, pensa que...)

CINT. (No, si vull dir qu'estic resolta a tot lo que ell vulgui!)

VICENS. (Doncs, ¿què li ting de dir?)

CINT. (Lo que vulguis, que m'esperi.) (Deu meu, quanta desventura). *(Cinteta fa un suprèm esfors y decidida se n'entra a la seva habitació.)*

VICENS. (Que n' ets d' espavilada, murria!) *(Apart.)*

ALF. *(Indignat.)* ¡Sembla mentida com l'explotan la pobresa!

AND. Però s'ha de compendre la nostra trista situació y... vaja jo no puc resistir més. Si fos sols lo meu cos quin patís, ho aguantaría; però, are'l sofriment es més fondo, penetra fins aquí dintre, a l'ànima y la veritat no ting prou fortalesa y'm sento dèbil pera continuar la lluita.

ALF. Tot ho comprenc.

BLAS. Se tracta del nostre fill...

AND. Vosté no n'ha tingut de fills y no sab l'amor que inspiran.

ALF. Me'l considero y comprenc el vostre

defalliment. ¿Quant arrivarà la hora de les grans justicies!

VICENS. (*A Andreu.*) Y bueno, doncs, qué li ting de dir a l'amo?

AND. Dígali que per la meva part pot refiarsen.

VICFNS. Aixís, home, are veig que ho comesèu a entendrer. Fins a demà, doncs, que es día de matines.

ESCENA XXI

Dits menos VICENS

BLAS. No hi sé estar lluny del meu fill... (*Mutis.*)

AND. (*Pensatíu.*) Altre vegada tornarèm a la feina vensuts, ab les mateixes condicions, peró al menys s'acabarà aquest sofriment... aqueixa agonía...

ALF. Teníu raó, Andreu. En altre ocasió podrèm lluitar ab més ventatja y a les hores amb esperanses d'éxit...

BLAS. (*De dins.*) Andreu, Andreu, corre..... vina... (*Plorant.*)

AND. ¿Que crides, qué hi há?... Permétim Alfons... (*S'en và espantat.*)

ALF. Aneu, aneu... La desgracia ha entrat a n'aquesta casa.

ESCENA XXII

ALFONS y CINTETA

Cinteta entra embolicada ab un mocadó gran.

CINT. Perdoneume... Ja no tornaré com era... (*Dirigint ses parules allí aont son els seus germans.*)

ALF. ¿Aont va Cinteta?...

CINT. Vaig... y qué sé jo aont vaig; a cercar lo que'ns fà falta; no m'entretingui que'ls instants que passan d'engúnia vull que passin ben depressa...

ALF. ¡Pobre noia!... està desesperada... ¿quí sab?...

ESCENA FINAL

ALFONS, BLASINA y ANDREU

BLAS. (*Surt amb el nen mort als brassos y embolicat. Plora desesperadament.*) Fill meu del meu cor!

ALF. ¿Qué... el nen?...

AND. Ja es mort... ¡mírissel!...

ALF. Pobret... (*S'hi acosta y el toca. Silenci.*)

BLAS. ¿Y la Cinteta?

AND. Vaig a dirli...

ALF. Se'n ha anat.

BLAS. (*Alsantse.* ¿Aont?...

ALF. ¿Aont?... no ho sé... (*Comprenentho y cayent assentat abatudament.*) ¡Lladre

TELÓ

ACTE SEGÓN

Es al mitj día de un día de festa. La mateixa decoració del acte primer, respirant més alegría. Han transcorregut dos o tres mesos y som al comensar la primavera. La taula es al mitj, parada. Lo braser ja no hi es.

ESCENA PRIMERA

ANDREU, BLASINA y CINTETA

AND. Vaja ¿encare no està'l dinà?

BLAS. Esperat, home, esperat, si no hagués sigut la Cisca del safreig que m'ha entretingut, parlantme del casori del seu fill, ja haurías dinat, ja fórats fora y no'm donarías amoino.

AND. Ja se sab; les dònes quant les agafen...

BLAS. Y'ls homes, no!...

AND. Fèm lo que podèm també, però vaja, cuita, que l'enrahonà't distreu y jo porto una carpanta que no hi veig.

BLAS. Desseguida estarà l'arròs. Tu Cinteta, ves a pujà una galleda d'aigua que mentres tant et distreuràs.

AND. Oi tal. ¿Qué fas aquí tant moixa?

CINT. Res, ja vaig. (*S' aixeca mal-humorada, entra a la cuina, pren una galleda y s'en và. Andreu observa tots els seus moiments y reprén lo diàlec.*)

AND. Saps, que ja n'estic empipat del posat de ta germana?

BLAS. No m'en parlis, Andreu, es lo que jo t'he dit tantes vegades.

AND. Y lo que diu la gent.

BLAS. Ella de dolenta no ho es, però... no sé, d'ensà d'aquell día, de la seva y de la nostra deshonra, podem ben dirho, que sembla que s'ha posat al cap lo comprometrens. Com si no fessim prou encare, tapant'li la falta.

AND. Jo crec que d'això'n té la culpa l'Alfons, que sempre li parla d'una manera... li inculca unas ideas que, per un home, ja están bé; a mi m'agradan y coincidim y tot; pero, vaja, a una dòna no se li han de fer entendrer certes coses.

BLAS. ¡Oh, y que's estrany que no haja vingut ja!

AND. Per'això està tan capficada la Cinteta. Ja veuràs, aixís que'l veja, que contenta's posarà.

BLAS. Jo també ho he reparat y això fà que

alguna vegada dupti y estiga disposada a creurer lo que la gent enraona.

AND. Doncs, mira que jo no estic disposat a aguantar enredos dintre de casa, y'l día que observi la més mínima cosa...

BLAS. Ben fet que faràs. Per altre part, ell no trevalla y'm sembla que'n té per díes de trovar feina y... veuràs; som pobres y prou feina tením pera nosaltres.

AND. Tens rahó. (*Trucan.*) Calla que deu ser ell. (*Và a obrir.*)

ESCENA II

Dits y BIALÓ

Hola, Bialó!

BIALÓ. Deu vos guart, ¿encare estèm aixís? (*Veient la taula parada.*)

AND. Encare, home, encare; ¿no veus que aquestes dònes no acaban mai?

BIALÓ. Fessis com jo.

AND. ¿Qué fás, tú?

BIALÓ. Jo arribo a casa y si a l'hora no està arreglat lo dinar m'entorno.

BLAS. (*Rient.*) ¿Y no dinèu, Bialó?

BIALÓ. No; aixís la dòna s'enrabía...

BLAS. (*Rient.*) Y vos aprimeu.

AND. Sèu, doncs, sèu, que dinaré ab cuatre esgarrapades y ens en anirém desseguida cap al cassino. ¿Pero avui ja has dinat, eh?

BIALÓ. Si, per avui, gracies a Deu, la patria no està en perill. (*Tocantse'l ventre.*) (*Se sent cantà a la* CINTETA *mentres puja l'escala.*) Noi, qu'està alegra la Cinteta.

AND. No deu pujar sola.

BLAS. (*Sortint de la cuina ab la cassola.*) Vaja, nois l'arròs ja està.

AND. Santa paraula.

ESCENA III

Dits, ALFONS y CINTETA

ALF. Salut, amics.

BIALÓ. Y bonhora, senyor Alfons.

BLAS. Arriva a punt.

AND. Apa, a seure, a seure tots.

BLAS. Y tú pujavas molt alegrada, Cinteta.

AND. Li deuen anar be'ls negocis.

CINT. Calleu, calleu; sempre hi teníu que dir ab lo que faig, si estic trista, perque estic trista; si ric, perque ric; si ploro, perque ploro. Deixeume fer, deixeume riure cantar, que cuant ho faig es perque'l cor ho necessita.

ALF. Y te rahó la xicota.

AND. Ja era estrany que no la defensés.

ALF. ¿Qué os sap greu, potser?

CINT. Casi ploraría.

BIALÓ. Ba, ba, deixeuvos de coses y a dinà

que avuy es festa y la diada no porta renys ni mal-estars. Au, cuyta, cuyta, Andreu, que cuant pendré cafè ja tindré'l dinar als talóns.

AND. Té home, fés un trago mentrestant. (*Allargant-li'l porró.*)

BIALÓ. Te l'accepto perque sé que'l gastas bó.

AND. Aquest no es batejat; es ben moro, me'l portan de Vallirana.

BIALÓ. ¡Ah!... Ja't dich jo, qu'això sí que es ví. Es ben diferent del que's beu per' aquí, que de tot té menos suc de rahims.

AND. ¿Sabs que aquest arrós es de primera, Blasina?

ALF. Jo també li dic que l'ha ensopegat. Cregui que's deixa menjar.

BIALÓ. Per ferlo bó, la dòna de casa. Lo diumenge passat va ferlo ab peix, que es com a mi m'agrada, y creu que'l senyó més senyó, n'hauría donat un duro de cada grà. ¡Allò sí qu'era arrós!

AND. L'haguessim tingut durant la huelga ¿oy Blasina? (*La Blasina ha de fer algún viatje a la cuyna portant plats.*)

BLAS. Calleu, calleu, no parleu d'aquell temps de tristeses.

ALF. Y es clà, ¿no veyeu que las dones se posan tristes?

BIALÓ. Tú també, Cinteta?

AND. Es que vam passar una tongada que sembla mentida, are que ja ha passat, que la aguessim poguda resistir.

BLAS. Oh, sí. N'hi havía per desesperarse!

AND. Entre las vegades que no podíam menjar y la malaltía y la mort del nen... (*Cinteta plora.*) Per qué plora are aquesta ximpleta?

ALF. Ba, dona, ba, no sigui així.

CINT. Es que tinc una pena aquí dintre... (*Al cor.*)

BLALÓ. Deixa'ho estar, dòna, y no t'hi amohinis, lo passat, passat.

BLAS. Menja dòna, menja.

CINT. No'n vuy de dinar. (*S'aixeca y và a seurer a un recó d'escena cap al fóns. Alfons va també al seu costat.*)

AND. Milló, més n'hi haurà per nosaltres.

BLAS. Vostè tampoc dina, Alfons?

BLALÓ. Vaja, ja me'n aniría, no m'agrada a mi veurer tragedies.

AND. A mi tampoc. Veuràs, cuyta Blasina, que jo me'n aniré. ¿Què més hi ha?

BLAS. Vols una mica de carn rustida qu'he fet per'l vespre?

AND. No; ja estic massa enfarfegat. Te dic que me l'he menjat de gust aquest arrós.

BLAS. Té, doncs, vols una mica de truyta?

AND. Vinga.

CINT. (*Apart a Alfons.*) No s'amohini, per mí, gracies, dini, dini vostè.

ALF. Es que vostè m'ha fet perdre la gana, ab les seves tonteríes.

CINT. ¿Tonteríes,'n díu? ¡pobre de mí!...
ALF. ¿Però... que té? ¿quína pena l'afligeix? ¿què no'm mereixo la seva confiansa?
CINT. Sí, però... ¡son mes penes, tan íntimes!
ALF. Esplicàntmeles. se tranquilisarà.
AND. (*Aixecantse.*) Jo ja estic llest.
BLAS. ¿Que no vols postres?
AND. (*Trayent un caliquenyo.*) No; encendré un dimoni d'aquestos, y ja teníu a l'home disposat a disfrutar del diumenge, ab en Bialó que'm servirà de company per fer la *manilla* al cassino, ¿oy Bialó?
BIALÓ. Ja saps què jo serveixo per acompanyarte a la manilla y a tot lo demés.
AND. (*Després d'encendre.*) Sí, home, sí, ja ho sé; som'hi doncs?
BIALÓ. Som'hi.
AND. ¿Que no vé vostè, Alfons?
ALF. No, perque tinc d'escriure a un amic de Valencia y ho vull fer aquesta tarde.
BIALÓ. Vol dir que no ho fà perque encare ha de dinar?
ALF. No, Bialó, no; jo ja estic llest; per avuy ja he dinat.
AND. Es que si vol venir, no més es qüestió de pendre cafè, fer un rato la manilla y tornà aviat.
ALF. No, gracies, Andreu; vull quedarme.
AND. Ba, ba, fassi com vullga; adeu noya.
BLAS. Entenimènt, eh?...

BIALÓ. No tingueu por, que no os el desgarriaré.

AND. Passa, passa.

ESCENA IV

BLASINA, CINTETA y ALFONS

BLAS. Ja son fora. Ves quin dinà hem tingut per culpa teva. (*Desparant taula*).

CINT. Tot passa per culpa meva en aquesta casa. ¡Tot per mí! Sembla que vos fassi nosa. (*Plora.*)

ALF. Jo me'n vaig al meu cuarto a escriurer una estona.

CINT. No cal que's mogui, no.

ALF. ¿Què vol dir que nececessitarà la meva defensa? (*Rihent a Cinteta.*)

CINT. ¿Qui sab!...

BLAS. Ja se'n pot anar tranquil que no la molestaré gayre.

ALF. (*Somrihent.*) Sent axís, me retiro.

ESCENA V

BLASINA y CINTETA

BLAS. D'un quant temps a n'aquesta part sembla que no se't puga parlar. Desseguida t'exaltes y plores y díus que no't podèm veure.

CINT. Es que no, que no'm podeu veurer!

BLAS. ¡Ay, ximpleta! ¿Per què no t'hem de poguer veure?

CINT. ¿Què sé jo?

BLAS. Lo que't veig molt enmurriada y Déu fassi que no siga per lo que'm penso.

CINT. ¿Què penses?... (*Alarmada.*) Dígam'ho. (Potser ha endevinat?...)

BLAS. No vull dirho, lo que penso, are com are; ja t'ho diré algún día. Quant ho sàpiga del cert.

CINT. ¡Quína pena'm treuríes si m'ho deyes tú!

BLAS. Què vols dir que's veritat?

CINT. Segons què, sí.

BLAS. Esplícat.

CINT. No tinch valor, jo que'n tinch per tantes coses. Cada día'm sento més sense energíes, més cobarda, més temorosa de la vida.

BLAS. No't comprench... (*Pausa.*)

CINT. ¿Qué es lo que tú't penses?

BLAS. (*Indecisa.*) Jo no vull dirt'ho, vaja.

CINT. ¿Per què, germana meva? ¿per ventura jo no t'he confiat sempre totes les meves penes y alegríes? Ajudam a treurer fins a flor de llavi aquest secret que m'atormenta y no'm deix viurer, dantme vida a la vegada.

BLAS. Donchs, bé, jo penso, perque, aixís ho he comprès, que tú y l'Alfons... vos estimèu.

CINT. (*Alarmada.*) ¿Qué dius are?...

BLAS. Però per l'amor de Déu, Cinteta, tingas coneixement; això no pot ser.

CINT. (*Cambiant de tò y molt abutada.*) No més es aixó, Blasina, lo que't pensas?

BLAS. No més, dius?... Si't sembla poca cosa?...

CINT. Devant de lo altre, sí. Jo que cada día'm veig més destinada a la desgracia podría.... ó, més ben dit; puch estimar a l'Alfons y aixó'm dona alegría.

BLAS. De manera qu'es cert?

CINT. No 't puc respondre encare. No he tingut temps d'estudiar lo que dintre'l meu cor sento.

BLAS. Ja m'ho temía jo això!

CINT. Podría l'Alfons estimarme, tal com soch, pobre, desgraciada y encare fóra més venturosa la alegría meva... peró deixem'ho estar aixó y parlèm de lo altre.

BLAS. ¿Y qué es lo altre? Esplícat per treurem l'ansietat de sobre, estich sorpresa y m'espantas, vull sapiguer'ho y ja ho pressento. Digas, Cinteta.

CINT. Fa uns quants díes que'm sento transportada a un'altre vida; que tinch ganes de riurer y d'estar joyosa y no obstant me venen les llágrimes als ulls perqué'm veig voltada de tenebres y boires que m'amenassan. Jo sento una emoció que voldría poguer comunicarla a algú que tingués tanta alegría com jo, y

giro'ls ulls al meu entorn y'm trovo sola y tinch de restar descoratjada, abatuda y plorosa.

BLAS. ¿Per què? (*Conmoventse.*)

CINT. Perque si'l cor me diu: «enlayrat» y ho faig tota serena, sento una veu, la de la gent, que sense pietat, me diu: «humillat» y ho tinch de fer tota confosa.

BLAS. La culpa la té l'Alfons.

CINT. No; la culpa la tinch jo, la tens tú, tothòm la té! ¡Jo no puch sostenirla aquesta lluyta tan tremenda! (*Fent un esfors.*) Dintre del meu ser hi ha un'altre vida que pugna per manifestarse.

BLAS. ¿Qué dius? ¿qué estàs embrassada? ¡quin afront! (*Tapantse'l rostre.*)

CINT. Tot aixó es lo que tenía que dirte. Per aixó y per res més me veyes capficada y trista de uns quants díes ensà. Are ja ho saps y dintre de poc ho sabrà l'Andreu y ho sabrà tothóm y tots vos en riureu de mí. (*Plora.*)

BLAS. Sempre vaig pensar'ho que l'Alfons sería la teva desgracia. Aixó no's pot aguantar. (*Exaltantse.*)

CINT. Sofreixes una confusió, Blasina, no es l'Alfons... (*Intentant persuadirla.*)

BLAS. ¿Qué dirás tu are?

CINT. La veritat; no es l'Alfons com tú't penses. (*Dignament.*)

BLAS. He vist tantes coses de tú y ell...

CINT. Son les conseqüencies de la malaltía del teu fill, d'aquella huelga ditxosa que tan mal va fernos; es el funest desenllaç d'aquella hora terrible en que desesperada, pera vosaltres y pera tothóm vaig sacrificarme.

BLAS. Lo senyor Paco... ¿Vols dir que?...

CINT. Duptas encare?...

BLAS. Si no m'haguessis donat motius no duptaría!

CINT. Aixís pagas la meva conducta? ¡Ingrata!

BLAS. ¿Com tinc de pogarlos los teus actes; si d'aquesta casa, tan honrada. sempre n'has fet un cau de burdellería y de deshonras! Si no més nos has dut la intranquilitat a casa, com tinc de pagar-t'ho?

CINT. No comprens la grandesa del meu sacrifici!

BLAS. Lo que no comprenc es la teva poca vergonya.

CINT. Encare m'insultas?

BLAS. Es lo únic que't mereixes. Indecenta!

CINT. Prou. Si no callas...

BLAS. No vull callar; soc a casa meva.

CINT. Sigas ahont sigas, calla o no't respectaré perque tampoc tú'm respectas.

BLAS. Si't sembla encare'ns haurém de descalsar per parlà ab tú.

CINT. Calla't dic!...

BLAS. No'm dona la gana. ¡Orgullosa!

CINT. Té, doncs. (*Li pega una bofetada y resta abatuda.*)

BLAS. Això més?

CINT. (*Plorant.*) ¡Mare meva!

BLAS. Ja't dirà'l què, cuant vinga l'Andreu.

ESCENA VI

Ditas, y ALFONS

ALF. He sentit soroll; ¿que'ls passa alguna cosa?

BLAS. Ja li explicarà... aquesta. Té, ja me'n vaig jo, quédat mestressa si't plau; governa tú, maltracta'ns a tots si no'n tens prou de fernos abaixar la cara... Emprò jo't juro que ja l'aplacaràs aquest geni... Desagrahida! (*Anantsen per'l fóns.*)

ESCENA VII

ALFONS y CINTETA

ALF. Cinteta, ¿què ha passat aquí?

CINT. Perdoni, Alfons. (*Aixecantse.*) Me retiro a la meva habitació per plorar tota sola les meves penes. Dispensim.

ALF. He esperat aquesta ocasió pera parlarli de coses de molta trascendencia pera la meva vida y li demano fervorosament

que vullga escoltarme pera poguer decidir avuy meteix, les meves resolucions. ¿Vol atendrem?

CINT. No comprenc com jo, infelissa de mí, que a tothòm faig nosa, puga influir en la vida de vostè; emperò estic are, a conseqüencia de lo que aquí ha passat, molt afectada y crec que pera obrar ab serenitat fora millor buscar una ocasió més oportuna.

ALF. Es que ja estic cansat de esperar, Cinteta, perque ja fà molt temps que vinc no més per la esperansa. Deixim assaborir avuy, are, encare que siga per més pena meva, la veritat de les coses reals. Permetim que arribi al fí de les meves esperanses.

CINT. Digui, doncs.

ALF. Sab molt bé, vosté, que quant van acabarse per els seus germans els sofriments, van comensar els meus. Vostè, ab el seu sacrifici, va tornar la pau y la alegría dintre la llar de moltes families.

CINT. No ho volen entendrer això.

ALF. Jo sí, perque la comprenc; ells atribueixen la seva conducta a la satisfacció de un capritxo; tothòm creu que l'acte de vostè, es una falta; jo penso que vostè va fer una acció heròica y la admiro.

CINT. ¡Com m'animen les seves paraules! Per

molts, per els que no'm comprenen, jo soc una culpable.

ALF. Jo la considero una víctima del egoisme de tothòm. D'ensà del seu gran sacrifici, que de molts ignorat, fou la base de la solució de la *huelga*, tothòm va tornar a la fàbrica y altra volta les alegres cansons dels obrers dialogaren amb el brunzir de les llensadores. Ningú va escoltar les tristes queixes d'aquesta pobre teixidora, que rient exteriorment pels altres, plorava en el seu interior per ella. ¿No es això?

CINT. (*Plorant.*) Sí, qu'es això; però... no m'atormenti, Alfons. Ha volgut parlarme de mí o de vostè?

ALF. De tots dos he volgut parlar. Cinteta. Si la molesto, acabaré.

CINT. Es que les seves paraules que cauen consoladores dintre del meu cor, tornen a obrir les llagues que dintre d'ell hi son guarides; emperò continui, procuraré ser forta.

ALF. De la alegría dels altres, ni vostè, ni jo, n'em participat.

BLAS. Es cert!...

ALF. Jo la alegría la tindría si pogués posseir lo que desitjo, si pogués tornar a trobar feina; però... ja ho veu; tots els trevalladors foren admesos, menos jo, y ting de conformarme ab la generosi-

tat dels seus germans que m'han donat aculliment.

BLAS. Desprès d'un día un altre'n vé. Tranquilisis.

ALF. No vui abusar més de la bondat de vostès y estich resolt a abandonarlos.

CINT. (*Sorpresa.*) ¿Què diu are?

ALF. Per això he volgut parlar ab vostè; per despedirme.

CINT. ¿No més per despedirsen? (*Dolorosa*).

ALF. Y per endurmen una esperansa.

CINT. Esperansa, de què?

ALF. De què ha dit? No'm comprèn?

CINT. Casi que sí que'l comprenc y cregui que m'espanta el pensar que puc endevinar les seves pretensions.

ALF. (*Ab dignitat.*) Son honrades y sinceres, Cinteta. ¿Pot duptar de mí?...

CINT. Mai.

ALF. Doncs?... (*Pausa.*)

CINT. Deixim estar, Alfons. Deïxim.

ALF. (¡M'he enganyat!) Jo, que m'animava a mi mateix dientme; ara't separaràs d'ells, dels seus germans y... d'*ella,* de vostè, Cinteta, cercaràs feina, lluny d'aquí, te faràs un home digne y desprès t'aproparàs altra volta cap a Ella; cap a vostè, Cinteta, cap a tú, estimada meva y li diràs: *Té tot* lo que soc, tot lo que ting y lo que valc, tot es per tú; el meu còs y la meva sang, el meu jo y

la essencia meva; el meu cor y la meva vida. Té, aquí'm tens, fes de mí lo que vulguis. Això'm deia a mí mateix y després sentía una veu encoratjadora, la de vostè, que'm senyalava el camí que havía de fer, que'm conduía valenta cap a nous horitzons, y'm deia: *Esperam'hi* en aqueixos llocs... esperam'hi! Ara, ara, rès... Vostè's nega a salvarme. (*Silenci*).

CINT. ¿Còm me parla avui Alfons? Mai m'hi havía parlat aixís! (*Amb entussiasme*).

ALF. Es que no soc jo qui li parla es el meu cor que's manifesta, perque no pot amagar per més temps les seves ánsies.

CINT. Vostè es un d'aquells sers escullits per la desgracia qu'està condemnat com jo, a la soletat més espantosa, a la anyoransa, a la eterna desventura!

ALF. Vostè podría redimirme!

CINT. ¿Com, desgraciada de mi, si estic, com vostè, a lo mateix comdemnada?...

ALF. Acompanyantme, ni vostè ni jo'ns trovaríem sols, no sentiríem l'anyoransa y's tornaríen alegríes les meves penes. Ara... les seves ho ignoro...

CINT. També, Alfons, també; jo crec que tots los meus sofriments son producte d'aquesta soletat en que'm trobo, d'aquet buid que veig al meu entorn quant obro'ls ulls de la meva ánima.

ALF. Doncs, per què no acepta la meva companyía?

CINT. Perque no puc.

ALF. Quí la priva?

CINT. La meva dignitat.

ALF. Si jo'm conformo ab tot.

CINT. Es que vostè no ho sab tot, encara. (*Amb intenció.*) Ah! si vostè ho sabía no 'm parlaría aixís; no que no m'hi parlaría.

ALF. De la mateixa manera perque vostè no ha fet rès que li fassi abaixar la cara.

CINT. Potser s'ho pensa.

ALF. No, no es capàs de fer rès de mal.

CINT. ¡Qui sab!... (¡Mare meva!) (*Silenci llarc.*)

ALF. Si coneixía la sinceritat del meu amor, nascut aquí dintre sense l'incensíu de la seva bellesa física, sino al calor de les seves bones accions y dels seus sentiments elevadíssims, inspirats sempre en un amor més gran y en un altruisme redemptor, tal vegada's mostraría ab mi més despullada de aqueixos dubtes que la embolcallen y que no arrivo a compendrer.

CINT. Això, aquest impuls estrany que cap a mi l'apropa potser es una passió passatjera, com una foguerada que, quan no hi ha combustible s'apaga!

ALF. (*Apassionat.*) Quant jo no tinga cor o vostè no'n tinga, serà quan jo deixaré d'estimarla!

CINT. (*Extassiada.*) Estimarme! Tornim'ho a dir, si es veritat això!

ALF. ¡Que l'estimo?... Si'm coneixés no tindría ni de dirli!

CINT. Moltes vegades m'ho han dit que m'estimaven. Hi han hagut molts homens que m'han parlat d'amor...

ALF. Però no n'hi hauràn parlat com jo.

CINT. Tots ho diuen diferent, emperò tots dihuen lo mateix.

ALF. Sap per què? perque son uns egoistes del amor; perque ab aquesta paraula als llavis y la falsetat a l'ánima pretenen treure un goig mesquí de la vida, causant innombrables víctimes que mentres ells riuen satisfets, ploren la seva desventura en el silenci. L'amor tal com jo'l sento y l'interpreta vostè, en lloc d'alegríes, ens causa tristeses, y'ns encoratja, de tal manera que l'anèm vessant a mans besades, escampant arrèu, sense tindre ni l'egoisme de volguerla per nosaltres sols.

CINT. Jo també la sento dintre meu aquesta set d'estimació y trobo que'l mon, ab tot y ser tant gran, encara es petit perque hi càpiga tot el meu amor. Quan vaig conèixel a vostè y vaig coneixer els seus actes y'ls seus sentiments, va inspirarme una simpatía tan fonda que no s'ha esborrat mai més.

¡Tan debò hagués dit avans lo que'm diu ara!

ALF. Mai es tard per estimar.

CINT. Es que jo ja l'estimo, molt que l'estimo.

ALF. Jo també l'estimo molt a vostè.

CINT. Mes que a les altres?

ALF. No, més, no; diferent; diferent de lo qu'estimo a totes y de lo qu'estimo a tothom. L'amor que vostè m'inspira perdurarà sempre, tant si arrivo a poguer dir que vostè es meva com si no ting mai aqueixa satisfacció. Precisament per aixó li dic que'l meu amor no es egoista. (*Naturalment.*)

CINT. Aixís, d'aqueixa manera es també com jo l'estimo.

ALF. Per què, doncs, dupta y no's dicideix a entregarse'm, ab tota l'ánima; no pera donar satisfacció als instints carnals, que això no li exigeixo ni tan sols li demano, sino pera donar compliment a una necessitat del esperit que vol poguer dir ben alt, aquesta dòna'm perteneix; aquesta dòna es meva! ¿Per què's resisteix encara si m'ho diu vostè mateixa ab lo seu silenci? ¿Per què no gosa a pronunciar la paraula sagrada? ¿Perquè te por de caure als meus brassos que s'obren amorosos no pera ofegarla, no per pèrdrerla, sino per'ampararla y redimirla?...

CINT. El ting davant meu mirantme y no'l veig; sento que'm parla y no puc mirarlo per més que m'esforso; tanta es la distancia que'ns separa. Escoltantlo'm sento transportada a un altre món més just y venturós, aont no hi arriben les miseries d'aquesta terra empastifada pêl llot de tots els vicis y corrupcións que'ls homens hi han escampat y com més và, més vaig creient en vostè y menys en mi mateixa y en lo impossible qu'es la felicitat que vostè espera de mi y que jo no puc donarli.

ALF. ¡Perque no voldrà!

CINT. Perque vostè pot fer la felicitat meva y jo no puc fer la de vostè.

ALF. Encara que jo no la conseguís, me consideraría satisfet si la de vostè lograva.

CINT. Fora un sacrifici que jo no podría aceptar.

ALF. Fora una obligació que jo mateix m'imposaría per correspondre al seu de sacrifici. Emprò jo ting de creure que vostè pot donàrmela la felicitat.

CINT. Si m'hagués parlat aixís avans d'haver passat lo que và passar, no li cápiga dupte que l'hauría pogut correspondre. Avui... es impossible.

ALF. Es que jo la estimo aixís, precisament per lo que và fer. Es que aquell día vaig conèixe la seva bondat.

CINT. Y no té por de que la gent el fassi còmpli de la meva deshonra?

ALF. ¿Que sab la gent de l'honra de vostè? (*Pausa.*)

CINT. Avans alguns ho sabíen, es cert; però molts encara ho ignoraven, ara també n'hi ha que coneixen la meva desgracia o la meva ventura, siga'l que siga, però n'hi han també que no m'avergoneixen ab les seves mirades malicioses; mes ¡ai! demá tots em tindràn per culpable; tots, absolutament tots. (*Entristida.*)

ALF. Tots seràn menos jo que seguiré tenint ab vostè la mateixa esperansa, si vostè, ara mateix, no correspòn a la meva pregaria; si vostè no'm dóna paraula de que demá o un altre día, siga quant siga, voldrà acullirse en mí, de que vindrà a refungiarse a n'el meu cor que sempre serà obert de bat a bat pera que hi entri.

CINT. ¡Oh, es impossible! ¡impossible!

ALF. ¿Per què ho díu?

CINT. Perque voldría y no puc dirli altre cosa, perque la realitat se sobreposa a les meves inclinacions naturals; perque la reflexió ofega'ls sentiments y'l cap governa a'l cor; perque, en fí, jo no disposo de mi mateixa; perque ja no'm perteneixo.

ALF. ¡Que diu ara! Hi ha un altre que s'apoderat de vostè?

CINT. Sí; un altre; un altre que té més forsa que jo, que es y no es encare y que s' imposa a la meva voluntat.

ALF. (*Amb interès.*) ¿Vol dir?...

CINT. (*Plorant.*) El meu fill...

ALF. ¿Un fill?... ¿de quí? (*Al dir l'Alfons ¿de quí?... Cinteta dignificantse s'el mira activa volguent dir:* ¿De quí ha de ser?) ¿Del senyor Paco?

CINT. D'ell serà, pêls que coneixen lo sacrifici que gustosa, vaig imposarme: un fill que la gent despreciarà com a un rebutg del pecat, com a un fill del crim, però a qui jo ompliré de petons perque no trobi en falta'ls del seu pare; un fill que, venint al món per la salvació dels altres, de tothòm serà fill y ningú'l voldrà; no més jo que estic frissosa ja per vèurel pensant que li soc mare y que quan dintre meu s'agita, amenassantme tal vegada, es quan ting més ansies de tenirlo pera ferli entendre, ab caricies o paraules, la meva acció, pera que'm perdoni o'm maleexi!...

ALF. No hi pensava jo amb això! (*Aturdit.*)

CINT. Es un nou obstacle que se'm presenta a la vida y que jo, no resignada sinó joiosa, venceré valenta. (*Ab molta dignitat.*)

ALF. ¡Quin conflicte!

CINT. (*Satisfeta.*) Al món si ve per sofrir ¡això es viure!

ALF. Cinteta; vostè's troba en la més sublím de les seves funcions; se sent mare y jo no vui parlarli més del meu amor; penso que fora una profanació. Faré per vostè... ¡tot lo que pugui!... (*Despedintse.*)

CINT. Gracies, Alfons.

ALF. Pensi que no's troba sola. (*S'en và cap al carrer.*)

ESCENA VIII

CINTETA sola.

CINT. No que no m'hi trobo de sola. (*Agafantse'l ventre.*) ¡Fill meu, viu ab mí sempre! ¡No m'abandonis, fillet de mes entranyes!... (*Se'n và cap a la seva habitació.*)

ESCENA XI

ANDREU, BLASINA. Arriven del carrer.

BLAS. Estic resolta; o ella o jo. No vui aguantar més aquestes coses.

AND. Però de que ha vingut que s'haja atrevit a pegarte?...

BLAS. De que li ha vingut? De lo que li venen totes les coses; del seu mal gènit.

AND. Però l'has insultada, tú?...

BLAS. No m'he pogut aguantar; quant m'ha dit en l'estat que's trobava... l'hauría mor.

AND. ¡Quin compromís!

BLAS. ¡No sé còm ne sortirèm!

AND. Ja ho arreglaré, jo. La cridaré y li faré entendre la raó, perque, la veritat me sab greu que passin totes aquestes coses aquí casa. No ho entenc; avans donava gust; tot anava amb harmonía y no'ns barallavem mai.

BLAS. Ja tens raó, ja. Jo crec que la culpa es de l'Alfons que l'ha entabana.

AND. ¡Si que fora bona aquesta!

BLAS. Doncs no hi ha més. A mí ella m'ha confessat que l'estimava.

AND. No deu estar escarmentada ab lo del senyor Paco...

BLAS. ¿Vols dir que no s'hi casarà?...

AND. Ella ho adoba. Si'l senyor Paco veu que li ha d'anà al darrera y qu'ella, desprès d'estar com està, no'n fà cas, ves si s'hi casarà!

BLAS. Jo crec que farà ben fet.

AND. Li dirà:—«Si tens mals de cap pàssetels, noia».—

BLAS. ¡Per què es tan descarada, doncs! Jo, ja t'ho he dit y no estic per donarhi més allargos. Cada día tením raons; se li díu una cosa per fí de bé y't contesta

amb una paraulada y't maltracta y tot; li vas ab *mimos* y't paga ab males cares!

AND. Deu ser que no està d'humor!

BLAS. Tampoc ho estic jo, y mira, m'els quedo dintre'ls *fueros*. No caldría més; aviat semblaría que'ns fa una caritat d'estarse aquí.

AND. Be, tu ara estàs enfadada y díus lo que no faríes.

BLAS. ¿Què no ho faría? Ja estic cansada de callar y se m'ha acabat la paciencia. No estic per més cansons; o li díus tú o li dic jo.

AND. Per una part ja tens raó.

BLAS. Tota la ting.

AND. Perque veuràs: això pot portarnos molts compromisos y molt serios.

BLAS. Desprès, ¿saps que diría la gent? Que tú y jo ho havíem consentit.

AND. Ah, no! això mai; això si que no ho aguantaría.

BLAS. Doncs, mira que la gent no díu altra cosa.

AND. ¿Què díu la gent? ¿què díu?

BLAS. ¿Vols saberho?

AND. Sí.

BLAS. Doncs que l'Alfons y ella s'entenen; vethoaquí lo que díu la gent.

AND. Bé; això no es veritat.

BLAS. Si no es veritat, pot serho. Y no sé perque ho havèm de soportar que's mur-

muri de nosaltres. ¿Que hi guanyèm alguna cosa? Aquí mantením traientnosho de la boca a l'Alfons y'ns ho paga portantnos la intranquilitat a casa. Després, la Cinteta, ja sabs que sempre's troba malament, la cuidèm que'ns destranyèm per ella y'ns correspòn de la manera que ho ha fet avui que no tenintne prou ab maltractarme, fins s'ha atrevit a posarme la má a sobre per tirarli en cara'ls seus actes que no poden ser més impropis de lo que son, ni més indecorosos. Digam, si aguantèm això, sense cap necessitat, no demostrèm havernos tornat ximples?...

AND. Es que a tú la passió't cega y no vols entendre que la Cinteta es bona...

BLAS. Ja ho sé que ho es; però'ns compromet y jo no vui aguantarho. Tira pe'l cap que vulguis.

AND. Ja'n parlarèm quant estiguis més tranquila; ara estàs exaltada y no penses serenament. Tingues calma. (*Truquen.*) ¿Quí hi dèu haver?

BLAS. Dèu ser ell, que ja dèu haver anat a tirar la carta que'ns ha dit mentres pujavem la escala.

ESCENA X

ANDREU, BLASINA, VICENS.

BLAS. Hola, Vicens!

AND. Ets tu, bona pessa? ¿Quins vents te porten?

VICENS. Home, sembla que us sápiga greu que els amics vingan a vèureus.

AND. ¡Com que feia tant temps que no havíes vingut.

VICENS. Es qu'estic molt enfeinat. D'ensá que'l senyor Paco'm va fer encarregat que no visc ni sossego. Un s'ha de mirar les coses com si fossin seves.

BLAS. Es clar. ¿No't dèu anar malament la setmanada!...

VICENS. Guanyo set duros y un tant per cent, però com que'l negoci no va gaire endavant...

AND. Be prou que's trevalla!

VICENS. Però com que'l senyor Paco té tants gastos!

AND. Això es veritat!

BLAS. Allò d'anar sempre en cotxe li dèu resultar molt car.

VICENS. Ba! deixemho corre això, que a la seva butxaca no'ns hi havèm de ficar y anèm al grá del assumpte. ¿Què no hi es la Cinteta?

BLAS. (*Seria.*) Sí que hi es.

VICENS. Cridèula, doncs. (*Blasina va cap al cuarto de Cinteta.*)

ESCENA XI

ANDREU, VICENS

AND. ¿Qué hi vols parlar a soles?

VICENS. No, no us moguèu qu'encara serà millor.

AND. Com te sembli; jo ho deia perque hi han questións molt delicades en que es millor no intervenirhi.

VICENS. Aquesta ho es molt de delicada però per rès us hêu de comprometre, perquè no més havèu de fer acte de presencia.

ESCENA XII

ANDREU, VICENS, BLASINA y CINTETA

CINT. ¿Que hi ha?

BLAS. Es que en Vicens te demana.

VICENS. Sí, jo't demano, pera parlarte en nom del senyor Paco.

CINT. Digues.

VICENS. Doncs, be; m'ha enviat pera que't notifiqués, que desde aquest moment t'ha suprimit la protecció.

CINT. ¿Qué vols dir amb aixó?

VICENS. Que diu que s'ha enterat de que tu no observaves una conducta gaire conforme, ja t'ho diré més clar; que t'enteníes ab l'Alfons y qu'ell... vaja que no hi pensis més.

CINT. (Miserable!)

VICENS. Amb aixó ja ho sabs, noia!...

CINT. ¿Per què no m'ho ha dit ell mateix això? ¿Li ha faltat valor?

VICENS. Diu que no ha volgut disgustarse; que ja s'ha cansat d'aguantar les teves ínfules y que... vaja que no'n te cap necessitat.

BLAS. Ho veus lo que't passa per'l teu mal cap?

CINT. Y que'm fà a mi tot això? Si ja m'ho pensava que havía d'acabar aixís, si, ja ho sé y estic resignada y no m'apena, si, si ja ho sé!...

AND. Doncs, ara m'hi posaré jo; això no pot continuar; ha arribat l'hora d'acabarse les contemplacións.

CINT. Per les que m'haveu tingut!

BLAS. Massa.

AND. Ja sabs que a casa se t'apreciava com calía y mai t'havía faltat rès, fins que per capritxo teu o per ambició, deixante portar per les idees del Alfons, que t'ha entabanat per'ls seus fins miserables...

CINT. (*Digne.*) No, això es mentida.

BLAS. Les proves se veuen.

VICENS. (¡Quina pessa!)

AND. Deixem dir. D'aquell día en que per desgracia teva y per desgracia nostra, vas entregarte al senyor Paco, la tranquilitat de casa s'ha tornat intranquilitat y nosaltres que per dissimular la teva falta devant de la gent em sigut massa bons ab tú, acullinte aquí casa en lloc de tirarte al carrer, després ens havèm vist criticats per tothom y tú en lloc de reconeixeho y dignificarte, encara t'has rebaixat més fent servir aquesta casa tant honrada de lo que t'ha semblat y convingut.

CINT. ¡Acabèm d'una vegada!

AND. Això ha donat lloc a que'ls desprecis que ha fet la gent de tú, hajan perjudicat també a nosaltres veientnos obligats a sofrir per culpa teva, de tota manera y exposantnos a que'l senyor Paco'ns tragués de la fábrica per no fer lo que debiam.

CINT. ¡Més encara!

BLAS. Sembla que't molesten las veritats!

CINT. ¡Quin martiri!

AND. Després de tots aqueixos sofriments y disgustos, ha vingut lo d'aquesta tarde mateixa, qu'es lo inaguantable.

BLAS. Esgarrifat, Vicens!

VICENS. ¿Qué ha passat?

AND. Que perquè aquesta la recriminada, per 'l seu bé...

CINT. M'ha maltractat!

BLAS. Tú també m'has insultat.

AND. Y li has posat la má sobre!

VICENS. (*Admirat.*) Y ara!

AND. Y això, ara t'ho dic; no ho tornaràs a fer.

CINT. Hêu acabat?

AND. No encara. Per totes aquestes causes, ting de dirte, finalment. qu'he près la determinació de que'ns separèm, de que te'n vagis de casa. Si't trobes en l'estat que't trobes, es pèl teu mal cap; just es doncs que ho paguis tu y no que ho haguèm de pagar nosaltres.

CINT. Està be, ¡egoistes! Ja ho havía d'esperar de vosaltres que sou incapassos de compèndrem, que no podèu estimar en lo que val el meu sacrifici, perquè us han ensenyat a estimar ab lleis artificials y ventureras! Ja me'n vaig, ara, desseguida, sola, cercant nous sacrificis, sofrint noves penes, caminant cap a una redempció somniada y mai assolidora.

BLAS. Tú t'ho has buscat.

CINT. ¡Que me'n fèu de llástima! (*Mirantsels ab tristesa, se'n và al seu cuarto.*)

ESCENA XIII

BLASINA y VICENS

BLAS. Has vist quína llengua encara?

VICFNS. Deixèula dir, ja tornarà de genolls a demanarvos misericordia.

ESCENA XIV

Dits y ALFONS

ALF. Salut, bona gent. (*Sorprès.*) ¿Qué us passa? Us trovo a tots amoinats. (*Pausa.*) ¿Què hi ha de nou?

AND. Hi ha que d'ensá que vostè ha vingut a n'aquesta casa,'ns falta la alegría, la pau y la tranquilitat. Hi ha que la gent enraona de vostè y de la Cinteta y que vostè no ha procurat desmentirho, abusant de la meva benevolensa. Y, que jo no ho vui aguantar més y sento haverli de dir, pero aqui a casa no s'hi pot estar...

ALF. (*A Vicens.*) Ara comprenc la teva presencia en aquesta casa.

BLAS. No es culpa d'ell, es culpa de vostè y de la Cinteta.

ALF. No per mí, sino per la Cinteta, desmenteixo al canalla que s'haja atrevit a fer

semblants suposicions. Per la meva part comprenc qu'he sigut massa molest a la vostra pobresa y estic disposat a sortir ara mateix d'aquesta casa agraint-vos lo molt qu'heu fet per mí. Us ho pagaré de la manera que pugui. Deixeume despedir avans d'ella.

BLAS. Aquí ve.

ESCENA XV

Dits, CINTETA

BLAS. ¿Ja ho tens tot?

CINT. (*Surt amb el mocadó gran embolicada.*) No vui endurmen rès d'aquesta casa, que no siguin els batecs d'aqueixa vida que floreix en el meu ventre y qu'es tot lo meu. Alfons, ¡me llensen d'aquesta casa!

ALF. També'm treuen a mí!

CINT. (*Plorant.*) També?...

ALF. Sí, Cinteta. (*Silenci.*) Aont anirà vostè?

CINT. ¡Què sé jo, pobreta de mí! Me llensen com a una bestia y no sé aont aniré a caure. Caminaré cega, espaorida, cercant un bressol buit pera'l meu fill, desesperada y sola!

ALF. No; sola, no se n'hi anirà. Penso com avans. Si'ls altres la llensen, els meus brassos la recullen. Tots dos caminavem

per diferents camins cercantnos y fins ara no'ns havèm trovat!

CINT. ¡Fins ara!... Recúllim que soc la fulla caiguda que'l vent s'emporta; que soc la culpable que cerca la penitencia dels seus pecats! Dónguim fortalesa!... y vosaltres... germans, perdonèume...

BLAS. Deu te guii...

ALF. Què díu, benaventurada? ¿què demana?

CINT. ¡Perdó!... ¡perdó!... (*Alfons la enrètira suaument cap a la porta.*)

ALF. No'l demani; concedéixil que prou el necessiten! ¡No ho ha d'esser perdonada; vostè es la qui te de perdonarlos! Anèm, anèm, desgraciada, cap al Regne del Amor!... (*Se'n van.*)

ESCENA XVI

ANDREU, BLASINA, VICENS

(*Aquesta escena final revela'ls bons sentiments de l'Andreu y Blasina que conmoguts davant de la escena que s'acaba de desenrotllar deixen entreveure la inconciencia ab que han obrat. En Vicens, ab la seva actitut amenassadora rendeix al marit y muller que queden aclaparats. Toca a Andreu per la espatlla y li díu*—«siguèu home un cop a la vida»—*tot radiant de satisfacció per trïonfar els seus instints.*)

AND. ¡M'han trencat el cor!

BLAS. Els crido?...

VICENS. ¿Aont anèu?... ¡Siguèu home un cop a la vida!... (*Agafantla per la má l'atura, y Blasina, cedintlhi la raó s'assenta cap al fons. Després Vicens baixa fins aprop l'Andreu y li díu les últimes paraules.*)

TELÓ

ACTE TERCER

La escena representa un quarto dormitori, de reduides dimensions, de casa la Ció, aont se suposa que hi viu rellogada la Cinteta, Aqueixa estarà sentada en un balanci, partera, tenint a la falda y donantli mamà, a un nen que farà dugues setmanes haurà vingut al món. Hi ha d'haver per la habitació objectes que revelin el carinyo y sentiments de la Cinteta.

ESCENA PRIMERA

CINTA, BLASINA y CIÓ

BLAS. Estàs molt fatigada... ¿per què no't tranquilises?

CINT. No sé que ting avui... D'ensà que ting la seguretat de que'n Paco ha de venir a veure'ns a mí y al nostre fill, que sento com una mena de por y d'alegría!...

CIÓ. Bah, bah, no s'hi amoini y prengui aquesta tassa de caldo que la reani–

marà. *(Oferintli.)* Si no s'alimenta no sé que hi trobarà aquest àngel de Déu en els seus pits.

BLAS. Tè raó, la Ció, t'has d'alimentar Cinteta, encara que no fós per tu, per el nen, y no t'has de capficar per rès perque sinó ell ho trobaría.

CINT. Sí qu'es veritat, jo m'amoino y ja ho veig que no'm convé; però no hi puc fer més.

CIÓ. Apa, doncs, tingui, que avui es molt bò aquet caldo. Hi he tirat mitj quarto de gallina.

BLAS. Sí que ho es; casi's talla; ¿vols que te'l dongui jo a cullerades?

CINT. No cal, gracies, Blasina. Porta; ja me'l beuré jo tota sola.

BLAS. Dom, mentrestant, que t'aguantaré'l nen...

CINT. No, no cal, que ab els moiments potser treuría la llet...

BLAS. *(Tendrament.)* Sembla que n'estigis gelosa del teu fill...

CINT. ¿Que si n'estic?

CIÓ. Ja pot estarho per això; es qu'es ben maco! Ja no s'hauría d'assemblar a vostè!... (*Li pren la tassa buida y la deixa en lloc apropiat.*)

BLAS. Sabs a qui trobo que s'assembla jo?

CINT. A quí, ¿veiàm?...

BLAS. A en Paco.

CINT. (*Contenta.*) De debò s'hi assembla?

CIÓ. Com que jo no'l conec, no puc pas dirho...

CINT. ¡Quina alegría! Ho veus, germana meva, còm no vaig enganyarte? ¡Tan que vas renyarme y tan que t'ho creies tú lo de l'Alfons! ¿Oi qu'ara ja ho veus que tot allò era mentida?...

BLAS. Es clá que ho veig! Però... no'n parlèm que tú't poses tota trista y no ho vui que t'hi posis.

CINT. Be, doncs, no'n parlèm, però avans d'acabar de parlarne vui que'm fassis una gracia, ara mateix, davant de la Ció: que la Ció ja la sab la veritat de totes les meves coses.

BLAS. ¿Quina gracia vols de mí?

CINT. Vui... una cosa; ¡que'm perdonis! (*Abrassantla.*)

BLAS. ¿De què t'haig de perdonar... y ara!

CINT. D'aquell día que vaig aixecar la mà contra teu, ¿t'en recordes? (*Avergonyida y molt carinyosa.*)

BLAS. També recordo que vaig maltractarte y no t'ho mereixíes...

CINT. Nó que no m'ho mereixía, però ara ja ho comprèns y jo estic satisfeta, molt satisfeta.

CIÓ. ¡Què m'agrada vèurelas aixís, tan contentes! ¡Fins a mí m'encomanen l'alegría!

BLAS. ¿Que també tè motíus d'estar trista, Ció?

CIÓ. ¡Què vol que li diga! A n'aquet món sempre se'n tenen de penes; però, ¡bah! no sería de les que'n passés més, sino fos la que tinc, tan grossa, que val per totes les altres, de pensar sempre que m'haig de morir deixant a la Angeleta abandonada.

BLAS. No ho voldrà Déu, això.

CIÓ. Es el que sempre li demano y'l que li ensenyo a demanar a ella. Sempre li dic: No ambicionis res més, filla meva, sinó que ta mare't visqui.

CINT. Y bé sembla que us creu prou.

CIÓ. ¡Ai, sí, pobreta! Aquet dematí mateix, desprès d'haber esmorsat, se'n ha anat com cada festa, a Missa, y jo li he dit: mira, no triguis, vina desseguida que avui, ja que no tens d'anà al Col-legi, perque es festa, si no la marejes y ella ho vol, t'estaràs a fer companyía a la senyora Cinteta...

CINT. Ja ho crec que ho voldré!

CIÓ. Y... ja ho veuràn, ja ho veuràn com vindrà desseguida. (*Truquen,*) ¿Què'ls hi deia? Ho veuen si es bona creienta?... Vaig a obrir, si'm permeten...

ESCENA II

CINTETA, BLASINA, CIÓ y ANGELETA

ANG. ¡Què vinc contenta! ¡Quina alegría! (*Besant a Ció.*)

CIÓ. ¡Què vens esbojarrada! ¿Què't passa?

ANG. Tingui: un, dos, tres, quatre y deu y cent, n'hi faría!

CIÓ. Y tú amb això no repares que hi ha visitas y que no compleixes amb lo que't mana la senyora Mestra... (*Renyantla carinyosament.*)

ANG. (*Confosa.*) ¡Ai, no m'hi havía fixat! Dispensi; ¿què tal? ¿cóm ho passa?...

BLAS. Bé; y tú, maca?

ANG. Bé, gracies. Y vostè, senyora Cinteta, còm ho passa... ¿Vol deixarme fè un petó al nen? (*Alegrantse.*)

CINT. Sí, corra... fesli'ls que vulgas.

ANG. Estic més contenta jo d'ensà que tením aquest nen tan bufó...

CIÓ. ¡Ai, ai! qu'es teu per ventura trapassera?...

ANG. No que no ho es, però me l'estimo igual que si ho fos.

CINT. Jo també t'estimo a tú.

ANG. ¡Oh, ja ho se!

CIÓ. ¿Còm ho sabs tú que t'estima la Cinteta?

ANG. Perque sempre'm dona coses.

CIÓ. Y a tot això encara no havèm sapigut per què veníes tan contenta.

ANG. ¡Ai, sí... perque com que D. Ramón, el senyor Rector, ha sapigut que per Pasqua havía de fer la primera Comuniò, m'ha dit que li demanés a vostè si'm vol donar permís pera que ell m'ensenyi un vers d'allò més bonic y perque en acabat jo'l digui a la Mare de Déu... (*Silenci.*) ¿Que ho voldrà?

CIÓ. Es clar que ho voldré.

ANG. Ai, doncs, deixis fer un'altra colla de petons... Aixís... Tingui y tingui... y tingui... Per això estava tan contenta; perque ja m'ho pensava que me'l deixaría dir.

BLAS. Però escolta ¿que ja'l sabràs dir tú un vers davant dè la gent?

ANG. Sí, senyora que'l sabré dir; ¿oi mama que sí que'l sabré dir?

CIÓ. ¡No faltaría més! si aquesta senyora't sentís dir la dècima que't và ensenyar la Mestra pel meu Sant!... (*Joiosa.*)

ANG. ¿Vol que li digui?

CIÓ. No, dòna, que molestaríes!

CINT. ¡Qu'es cas de molestar! Au, nena, dígala, dígala!

BLAS. Sí, sí; que la digui.

CIÓ. ¡Potser no se'n recordarà!...

ANG. Sí, sí que me'n recordo, mamà; la dic? la dic?

CIÓ. ¡Sí! (*Consentintho.*)

ANG. «Puro y bello el sol radía;
»Cantan de gozo las aves,
»Y auras y céfiros suaves
»Rebosan rica armonía:
»Es que á la Virgen María
»Hoy festeja el mundo entero;
»Día, Mamá, en que espero
»Reciba V. bondadosa
»Una protesta afectuosa
»De mi cariño sincero.
He dicho.»

BLAS. Bé, bé, molt bé.

CINT. Hi te molta gracia, vaja!

CIÓ. Es la meva alegría! (*Truquen.*) Ves a obrir, nena!

CINT. ¿Quí dèu esser?

BLAS. Deu ser l'Andreu qu'hem quedat que vindría a buscarme, desprès d'anar a pagar la cuota a la societat.

CINT. ¡Ah, hem creia que no fós en Paco! ¡Pero me sembla que no hauría vingut tan aviat!

ESCENA III

CINTETA, BLASINA, CIÓ, ANGELETA y ALFONS.

ALF. Deu vos guart.

ANG. (*Fentli un petó.*) Senyor Alfons...

CINT. ¡Y ara! ¿Que t'ha passat alguna cosa? ¡no't feiem per aquí!

ALF. (*Tornant el petó a Angeleta.*) Té, maca, té. ¿Oi que no m'esperaven? ¿Que tal Blasina? ¿y l'Andreu?

BLAS. Després vindrà.

CINT. Com que vas dir que no arrivaríes fins el dimars o dimecres...

ALF. Vaig rebrer un telegrama del senyor Tintoré, ordenantme que retornés desseguida per un assumpto de molta urgencia y per això he vingut y'm teníu aquí ab vosaltres. Y ¿què tal? que fà aquet marrec!

BLAS. Està d'allò més aixerit.

ALF. Y tu, Cinteta tan meteix t'has volgut llevar...

CINT. Sí, ja estic bé, una mica dèbil, però es del meteix estarme al llit... ¡Tants díes!...

ALF. ¿Ja menjes forsa?...

CIÓ. Sempre li hem d'estar a sobre; però, vaja, ja no es tan rebeca ara...

ALF. Y la Ció y la nena ¿ja ets ben bona minyona, Angeleta?

CIÓ. ¡Psé! fà de tot. ¿Oi?

ANG. No, senyora; que si que ho soc forsa.

ALF. A veure doncs si sabs portarme un raspall per trèurem la pols que porto.

ANG. Vaig, desseguida.

CINT. (¡Quin entrebanc! ¡Ai, si venía en Paco, ara!)

BLAS. (Si qu'ens trovaríem amb un bon compromís.)

CIÓ. Jo, amb el seu permís, vaig a tirar el dinà endavant. Avui suposo que dinarà ab nosaltres.

ALF. He vingut aquí avans d'anar al despatx, perque ja estava amb ansia pera veure a la Cinteta y al nen, però ara que ja estic satisfet, perque'ls he vistos y estàn bé, me'n aniré a veure que vol de mi'l senyor Tintoré; y la veritat com que no sé fins a quina hora'm voldrà, val més que no'n fassi per mi de dinà. Ja m' arreglaré, jo.

CIÓ. Fassi com li sembli.

ANG. (*Sortint.*) Tingui, senyor Alfons, el respall.

ALF. Gracies. Té maca.

ANG. No'n vull de céntims.

ALF. Doncs, ¿com vols que't pagui?

ANG. Fassim... un petó.

ALF. Té, té y té.

CIÓ. Apa, anèm, anèm, cap dintre, bullanguera, anèm.

ANG. Ai, ai, jo'm pensava que'm deixaría està a fer companyía a la senyora Cinteta?

CINT. Y, sí; deixila estar aquí ab nosaltres!

CIÓ. No, de cap manera; ¿què no ho veus que ja ni fan de companyía, ara? ja hi vindràs després; apa, passa!

ANG. *Bueno,* doncs, fins després senyora Cinteta. ¡Ai, deixim fer un petonet al nen! Mirissel qui està quietó. Té, té y té!

CINT. Vaja que'l faràs plorar!

CIÓ. ¡Nena!

ANG. Ja vinc!

CIÓ. Passa.

ESCENA IV

CINTETA, BLASINA y ALFONS.

BLAS. Sembla una bona dòna la Ció.

CINT. Ho es; ab mi's porta molt bé y'm cuida com si's tractés d'una filla seva.

ALF. Sòrt d'això, o sino aquesta ja qui sab aont fora. D'ensà d'aquell día tan terrible en que va sortir de casa de vostès ha passat moltes hores d'angunia per la soletat en que's trobava; vaig portarla en aquesta casa en calitat de rellogada y bé pot dirse que hi està com en familia.

BLAS. Deu no desampara mai.

CINT. Ja tens raó.

BLAS. Que us en fà pagar molt d'aquet quarto?

CINT. Vuit pessetes cada mes.

BLAS. Y'ls mobles?

CINT. Son llogats... per ara. Com que no sabèm encara en que ha d'acabar tot això...

BLAS. Es clar!...

ALF. Jo voldría que's resolgués aviat. He respectat sempre a la Cinteta...

CINT. Per la vida del meu fill ho puc jurar.

BLAS. Ja n'estic convensuda.

ALF. L'he respectada sempre com a una germana; jo l'estimo, molt l'estimo y altres pensaments portava; honrats per això; però quant vaig sapiguer qu'estava embrassada vaig pensar que no'm perteneixía, ni's perteneixía ella y no vaig fer rès més qu'ampararla y protegirla perque no's morís de miseria...

BLAS. ¡Quin cor!

CINT. Gracies, Alfons, jo y el meu fill t'ho agrairèm tota la vida!

ALF. Havèm passat de tot: tristeses y alegríes; ens ha sobrat tot y tot ens ha faltat, menos la resignació necessaria pera resistir totes les penes y la esperansa que havèm alimentat sempre de que un día o altre seríem completament felissos.

CINT. Per ara, tot comensa a anarnos bé.

ALF. Sí, jo estic col-locat en una bona casa y tením el necessari per viurer.

CINT. Si no hagués estat així, no sé còm ho hauríem fet per rèbre dignament a n'aquesta criatura! Ni robeta hauríem tingut pera vestirla! ¡Pobre fill meu!

BLAS. Es lo que jo dic; Déu ens acompanya en totes les tribulacions!...

ALF. Ara, no més hi ha un obstacle que me amoina y que'ns obligarà a revestir-

nos de valor y serenitat, pera salvarlo. Es lo que'm fà més por.

BLAS. ¿Quín es?

CINT. Vol dir en Paco.

ALF. Sí, en Paco es el qui'm fà estar de malhumor. D'ensà que cada día va de mal en pitjor que trobo que se'n preocupa més de tú y que se'n recorda...

BLAS. Millor!...

ALF. Sí... millor... o pitjor... Jo sempre he procurat adquirir noticies de lo que pensava de tú y ara crec que fins ha manifestat desitjos de parlarte, y això, creu que'm té preocupat.

BLAS. ¿Per què'l preocupa això?

ALF. No per cap egoisme; ja sab la Cinteta que per donarli goig a n'ella, accediré gustós fins al sacrifici del meu amor, pera'l seu repòs, y per la seva tranquilitat.

CINT. Es que no ho faig per mí; es que ho vui pel meu fill el que demano.

ALF. Està bé: si vol casarse ab tú; més dret hi té davant de la gent ell, que no pas jo, però massa em temo que no sigan aquets els seus intents.

CINT. Oh! es que si no fos axís no'n trauría pas rès de mí, en Paco! Jo a n'ell no l'estimo, ni mai me l'he estimat, però al meu fill sí que me l'estimo, y per aquesta ignocenta criatura, pera que

demà la gent no me'l mirin ab rezel y perque no tinga de mirarse de lluny a ne'l seu pare, encara que siga l'home més indigne de la terra, es que m'avinc a ser la víctima, un'altra vegada, de aquell llarc y dolorós sacrifici qu'enclou tota la meva vida!

BLAS. Y, si no s'hi vol casar ab tú? ¿què faràs?

CINT. Oh! A les hores donaría compliment a les exigencies del meu cor!... Si l'Alfons s'hi avenía!

ALF. Sempre t'he esperat amb els brassos oberts, venint neta de culpa! Sempre, sempre!

CINT. Y te l'estimaríes com ara a ne'l meu fill!

ALF. El nostre, vu ique digas; perque aquesta criatura, si no es sanc de la meva sanc, ha rebut les primeres caricies dels meus llavis y ha respirat el mateix aire que respiro, y'l pujarè, si no me'l prenen, ensenyantli a traduir les meves ideies, missatjeres del amor, pera que s'infiltrin en el seu cervell y en el cor seu, pera que aprengui d'estimar, tal com jo estimo, lliure de preocupacions y de ridiculeses y vivint sempre pêls altres.

CINT. Jo també'l criaré aixís, si te'l prenen y tú no pots educarlo. Serà fet a la teva semblansa qu'es com jo'l vui y com l'espero. Míratel, com cada día's torna

més grassó, ignocent de totes les coses del món y de les penes de sa mare! (*Ell el besa. Pausa.*)

ALF. (*Conmogut.*) Bé, jo ting d'anarmen y m'estic aquí entretenint, lligat per les teves paraules. Perdónam y... fins a després. Blasina, dispensi... expressions a l'Andreu.

BLAS. Ha de venir aquí a buscarme, no pot trigar; les hi donarè de part de vosté.

ALF. A reveure, doncs.

ESCENA V

CINTETA y BLASINA

CINT. T'estranya qu'estimi a l'Alfons?

BLAS. No m'estranya, perque es un tros de pà.

CINT. Es un cor plè de generositat, es un bon xicot, digne de mellor ventura!

BLAS. Jo tenía una por de que no's trovessin aquí amb en Paco!...

CINT. Ell, ja ho has sentit, ja ho sab qu'en Paco vol parlarme y fins m'agradaría que ho sapigués que ha de venir ara, perqu'ell me guardaría de que'm passes alguna cosa; però per altra part, temo de que si'l vegés disposat a ferme alguna injusticia, perdería'l coneixement y's comprometería.

BLAS. Per això val més que no ho sàpiga.

CINT. Ell té por de'n Paco que al fí's decideixi a casarse ab mí, ara que ja ningú'l vol perque's trova arruinat.

BLAS. Veritablement, ell s'ho ha perdut, perdut perque no ha tingut enteniment y no ha sapigut guardar lo que tenía.

CINT. Y encara'l veurèm més malament; perque si ara encara té algú que'l volta es per ferli malgastar el que li queda, que quant no tinga rès...

BLAS. ¡Oh! a les hores ningú se li mirarà la cara!

CINT. Jo, si ell se determinés a fer bondat y a casarse ab mí, encara'l voldría fer tornar un home digne, quant no, perque al menos el meu fill no se'n hagués de avergonyir de tenir aqueix pare.

BLAS. Seríes una desgraciada!...

CINT. Ja ho sé que sería una desgraciada perque'l meu cor no hi estaría amb ell, perque estimo a l'Alfons; però ho soportaría ab resignació perque aquêt pobret no ho fos de desgraciat.

BLAS. Pot ser si que se'n farà càrrec!

CINT. No sé com dirtho; ho voldría y m'estimaría més que no fos; ho estic esperant desitjosa y no ho voldría lograr mai: me causa alegría y tristesa a la vegada; ho veig com una ventura y ho sento com una desgracia aclaparadora. Es una esperansa que constitueix dugues

contradiccions que trobantse dintre del meu cor s'escometen y lluiten amb una forsa desesperada que te d'acabar ab mí... No se si podré resistirla... Estic tan delicada...

BLAS. Després del part tan dolent que has tingut y trobante encara tan flaca no't convenen gaire les cabories ni'ls disgustos, perque una petita alteració podría serte de conseqüencies doloroses. Estigues tranquila, encomanat a Deu y tingahi confiansa qu'Ell t'ajudarà.

CINT. Estic resignada y espero lo que vinga. (*Truquen.*)

BLAS. Han trucat; vaig a obrir.

CINT. No, no't moguis; ja hi anirà la Ció. ¿Quí dèu ser?

BLAS. L'Andreu, que ja m'estranya que no sigui aquí. Sí, ja'l sento.

ESCENA VI

CINTETA, BLASINA y ANDREU

BLAS. Be has trigat prou, Andreu.

AND. Es que he anat a veure al altre. ¿Què tal Cinta? Y aquêt bailet ja mama forsa ara?

CINT. Sí, gracies a Deu.

AND. Y tú, ja vas ben forta?

CINT. No gaire. He quedat molt atropellada.

AND. Doncs, per què t'has llevat?

CINT. Es que ja'm trobo bé per llevarme y ho he volgut fer avui perque es festa y trobo que fa alegría. Y tú ja estàs preparat pe'l diumenge que vé?

AND. ¿Pe'l bateig? sí, dòna, sí; tindrà un padrí aquesta criatura, que vaja, no es per alabarma'n, no'n corren gaires.

BLAS. No s'ha parlat d'altra cosa en tota la setmana a casa.

AND. Ja't dic jo que no hi faltarà rès en aquêt bateig perque siga de lluiment. Hi haurà cotxes, confits y propina per la llevadora. ¡Quant jo ho dic que no hi faltarà rès!

CINT. (*Dolorosament.*) Si que hi faltarà, sí, Andreu.

AND. ¿Què, m'he descuidat alguna cosa?

BLAS. No t'has descuidat rès perque lo que hi farà falta tú no pots portarli.

CINT. ¡Qu'es lo principal!

AND. ¡Ah! vaja; no te'n preocupis més d'això que d'aquí diumenge tot pot arreglarse.

BLAS. Es clar, dòna!

CINT. (*Al nen.*) (Tu si que al venir al món ja dorms en un llit d'espines!)

BLAS. ¡Pobra criatura! Ben ignoscenta n'està de totes aqueixes coses que tú passes!

AND. Si s'en fes càrrec, jo crec que se'n entornaría. Es així'l món; els uns hi venen per sofrir y els altres... també; jo

no hi crec ab que siguin felissos aquells que tenen tants quartos. Per això trobo que lo millor es no encaparrarshi y quant passa una tongada bona, aprofitarnos d'ella que les penes ja venen sense necessitat de fer pregaries; amb això no t'hi amohinis y prente les coses ab tranquilitat si vols fer anys.

CINT. Tant se m'endona morir com viure!

BLAS. ¿Què díus, ara, boja?

CINT. Si fos per mí rai, aquesta criatura es qui'm treu el malhumor y'm distreu les meves amargures; si no fos ella...

AND. Ves pensant aixís, ves ... ¡Ah! que no sabeu qui he vist?... y per cert no m'ha agradat gaire?

BLAS. A quí?...

AND. A n'en Vicens.

CINT. *(Amb ansietat.)* Aont l'has vist?...

AND. A la cantonada de câl adrogué; m'ha semblat que vigilava alguna cosa.

BLAS. Ja podría ser.

CINT. Això'm fa posar intranquila; que rondi per aquí aquêt mal ànima...

AND. Es com els burinots negres, en Vicens; porta la malastrugancia.

BLAS. No deu ser gaire lluny en Paco.

CINT. Tota jo estic neguitosa; ¡quant ne sortiré d'aquêts atropells!

AND. Quant t'ho tiris tot a la esquena, beneita!

BLAS. ¿Què vols que'ns ananèm?

CINT. No; no os mogueu perque ting por, m'espanta aquêt home.

AND. Si t'ha de dir alguna cosa potser en Paco no gosarà a dirtho davant nostre.

CINT. *Bueno,* doncs; sí, aneusen allà dintre, però no vos mogueu, no'm deixeu massa sola!

BLAS. Com vullgues; a mi'm reca deixarte.

AND. Jo també voldría quedarme aquí ab tú y amb ell perque aixís no s'atreviría a certes coses, a que, veiente sola, podría atrevirse.

CINT. Tal vegada penso mal perque estic exaltada. No serà, si Deu vol... Deixeume... deixeume...

AND. Apa, doncs, noia cap a dintre fins qu'estiguèm llestos d'aquesta trifulga. Au, que mentrestant m'ensenyaràs la doctrina que'ls padrins díu que tenen de sapiguerne.

BLAS. Au, camina, camina.

ESCENA VII

CINTETA, sola.

CINT. Ja estic sola... ben sola, y, com el condemnat qu'espera la execució de la sentencia, jo també espero frenètica, neguitosa... ¿Quina serà la sentencia

meva?... ¿Quina es la sòrt que m'espera?... ¡Pobre fill meu?... Tu les pages totes aquestes engunies meves! Per tu, per poguerte veure gran y per tenirte sempre, ting ambició de viure, y per tu, per darte vida a tu, sento que la mort m'empresona a ne'ls seus brassos!... ¿Per què hi vením al món? per què?... ¡fill meu!... ¡fill!... (*Entona ab veu baixa una cansó de bressol.*)

ESCENA VIII

CINTETA y ANGELETA

ANG. ¡Senyora Cinteta?...

CINT. ¿Quí crida?

ANG. Soc jo que li ving a fer companyía.

CINT. Entra, entra.

ANG. Sab qu'he fet?

CINT. ¿Què has fet filla?

ANG. He vist que l'havíen deixada sola y he dit: ¡ai! la senyora Cinteta dèu tenir por tota sola y sensé dirho a la mama, he vingut cap aquí; ¿oi que no'm renyarà la mama?

CINT. No que no't renyarà, y si't renyés, jo't defensaría.

ANG. Sí, oi?

CINT. Sí, maca, però ara vui que m'espliquis una cosa.

ves amb insistencia: quan vaig ser jo la que't demanava no volíes escoltarme.

PACO. Tenía altres mals de cap.

CINT. Fou inútil, per més que vaig exigirte, demanarte, fins pregarte, els meus precs, les meves pretensions y les meves exigencies no't van convèncer.

PACO. Demanaves coses impossibles.

CINT. Per què? ¿per què erets ric?... Doncs, bé; vaig decidir esperar a que fossin realitat els meus pressentiments... y aquí'm tens, perduda, sola, desgraciada y trista, assaborint les dolceses de la meva augusta maternitat, y aquí't ting a tú, sòl com jo, pobre, com jo també, o més si s'ho pot ser y sense haver tastat mai, mai encara, la dolsor, la alegría dels petonets del teu fill... ¡Míratel qu'es hermós!... ¡Míratel!... ¿Per què calles?... ¿Per què no m'ho díus que estàs disposat a dignificarlo al teu fill?...

PACO. Per què no puc dirtho.

CINT. ¿Que no te l'estimes?

PACO. Y tu, a mí?...

CINT. ¿Per què ho vols sapiguer?.. Jo no t'estimo perque no t'ho mereixes; però sí que sento per tu una mena d'afecció que'm fà tenir desitjos d'estimarte, que'm fà crèure que puc conduirte pêl camí del bé, corretginte de tots els vicis y defectes per ferte ser un home honrat y digne d'ésser pare del meu fill.

PACO. Per què vols casarte am mí, doncs, si fores una desgraciada, no estimantme?

CINT. Si no t'havíes d'esmenar y fessis el mateix que fas ara, sí que ho sería més de lo que ho soc de desgraciada, perque sols l'amor pot fernos bella la vida!

PACO. Jo parlante am franquesa, tampoc t'estimo, o al menys no ho sé conèixe. Per altra part, trovo que, casantme am tu, no trovaría la felicitat qu'espero y això'm priva d'accedir als teus desitjos.

CINT. Veus? prefereixo que'm parlis així, am franquesa y que no m'enganyis. Pensa, no obstant, que aquesta criatura te'n pot demanar comptes...

PACO. ¡Aquesta criatura... ja n'estàs ben segura que pot exigirme alguna cosa?

CINT. (*Am dignitat.*) El nom de pare.

PACO. Y si no fos aixís...

CINT. No m'insultis més...

PACO. No, si no ho faig per insultarte; però jo no'n puc tenir la seguritat que siga meu, perque la dòna que's dona a un home, també's pot entregar a un altre.

CINT. Mentida! La dòna no més s'entrega una vegada. y jo encara no te m'hi donat. Tu encara no ho pots dir que he estat teva; tu m'has près contra la meva voluntat com un lladre que pren qualsevol cosa, y no ho pot dir que aquella cosa es seva...

PACO. Siga com siga, encara no tenintne la complerta convicció de que aquet fill me perteneixi; jo he vingut ben disposat a transigir... per éll... y per tú...

CINT. Hora ditxosa! ¡Beneit sigues pêl consol que'm dones!

PACO. No es que t'estimi, perque encara no he estimat mai a ningú; emprô veiente tan prop meu y lluitant amb el recort d'aquell día venturós, encara sento dintre meu com una esperansa viva de tornar a posseir; (*Estant a prop de Cinteta, s'enardeix sensualment y fòra de sí, en Paco vol atraures a Cinta, que serena'l rebutja.*) sentint la flaire de la teva alenada y de la teva carn, sento nous desitjos de tornarlo a fruir aquell instant de benauransa... ¡Acòstat!

CINT. ¿Què vols?... ¡M'espantes!...

PACO. ¿Per què? Perque vui estrènyet altre cop a ne'ls meus brassos y sentir el batre de'l teu cor y l'escalf amorós de'ls teus llavis, y perque vui vèurem en els teus ulls, perduts en la infinitat del goig! (*Estrenyentla.*)

CINT. (*Aixecantse.*) ¿Què fès? ¡Deixem!

PACO. (*Acostantla cap al llit.*) No... acòstat!

CINT. (*Forcejant.*) ¡Apartat!

PACO. (*Forcejant.*) ¡Vina, dòna!

CINT. (*Cinteta fent un esfors l'aparta bruscament y comensa a donarse compte del seu estat.*) ¡Bestia!... Es inútil.

PACO. ¿Per què m'insultes? per qué, si ving a salvarte?...

CINT. ¡Respectam... Paco!

PACO. ¿Qué he fet? Estava fora de mí... ¿qué he fet?...

CINT. Rès... acabèm.

PACO. ¿Què vols?

CINT. Vui que't decideixis.

PACO. Ja ho estic.

CINT. ¿Ho estàs?

PACO. (*Decidit.*) Estic ben resolt.

CINT. ¿A què?

PACO. A tindret, a posseirte a mirarte com a cosa meva... (*Apassionat.*)

CINT. ¡Casante am mí!...

PACO. ¿Per què vols casarte?

CINT. Per el meu fill.

PACO. No, aixó no pot ésser. Jo estich resolt a protegirte, a no abandonarte mai, a trevallar per tú y per ell... perque no vos falti res, viurèm junts, gosarèm de la vida y t'estimaré sempre... sempre...

CINT. ¡Fins que te'n cansis!

PACO. Jo't juro que'l meu amor...

CINT. No'm satisfà això. Tan se me'n dona que m'estimis com no; jo no't vui per mí; jo't vui perque aquest infant puga ésser com els altres y tenir lo que'ls altres tenen; tu pots donarli; si li negues, négali; lo altre ja li donaré jo; si li falta un tros de pá, ni que siga anant a cer–

BLAS. Per culpa nostra va venir al món... ¿oi que s'assembla a ne'l nostre?...

AND. Per salvar a aquell fill que sens moría la Cinteta va pèrdrers...

ALF. Y ara us el torna el vostre fill, es el mateix, es el vostre ¡estimèulo! estimèulo forsa... ¡sempre!

CIÓ. Que no ho sàpiga mai lo dels seus pares...

ANG. Deixemli fe un petó...

BLAS. Sí; es el nostre; ben nostre. Andreu... ja tornes a ser pare!... ¿Oi que l'estimaràs de la mateixa manera?... (*Andreu s'aixuga una llàgrima y petoneja a la criatura. Alfons no abandona'l còs de Cinteta y Angeleta, espantada s'agafa a les fandilles de sa mare. Quadro senzill, sense afectació, però sentit.*)

TELÓ

CARACTERISACIÓ DELS PERSONATJES D'AQUESTA OBRA

CINTETA. — 26 anys, baixeta, pàlida y hermosa, pentinada sencillament, cabell negre.

BLASINA. — 34 anys, estatura regular, demacrada, monyo baix y cap grisenc.

CIÓ. — 52 anys, ben conservada, ni alta ni baixa, pentinat modest y testa casi blanca.

ANGELETA. — 10 anys, primeta, trena recullida y mitg rossenca.

ALFONS.—Alt, ben plantat, enèrgic, bigoti y cabell negres, pentinat endarrera.

PACO. — Tipo barroer, home fet, bigoti esquifit y mal cuidat, cabell curt.

ANDREU. — Testa vulgar, bigoti curt y sense afeitar en el primer acte. En el segón y tercer afeitadet.

VICENS.—*Pan y toros*, bigoti arrissat de les puntes.

BIALÓ.—Es ros, porta bigoti, encara que poc.

AGUSTÍ.—Baixet y simpàtic, bigotet cuidat.

RAFEL.—Cap gris, bigoti y barba.

CONSIDERACIONS

El primer acte passa al Janer y els personatjes han d'anar abrigats.

El segón acte passa al mars y poden anar de mitg temps.

El tercer acte té lloc al Agost y tots els personatjes hauràn d'anar més d'istiu.

Els que arreglin la escena deuràn tenir aqueixes observacións en compte, pera obrir balcóns y finestres y pera posar flors en la escena.

Aquesta obra fou estrenada amb èxit la nit del 26 de Febrer de 1905 en el *Centre Nova Catalonia*, del Poble Sec (Barcelona).

BIBLIOTECA

DE

JOVENTUT TEATRAL

	Ptas.
Per una capa.—Comedia en un acte y en prosa, d'en Emili Graells Castells	1
El Sacrifici.—Drama en tres actes y en prosa, d'en Faust Casals y Bové	2

EN PREMSA

Cel perdut.—Quadro dramàtic en un acte d'en Florenci Cornet . . .	1

EN PREPARACIÓ

Francesch Rusck.—Drama en un acte y en prosa, d'en Emili Graells Castells	1